

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΠΟΥΛΟΣ ΚΑΙ ΑΛΛΟΙ
κατά της Ελλάδος (N° 2)
(ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 29543/15 και 30984/15)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

22 Νοεμβρίου 2018

*Η απόφαση αυτή θα καταστεί οριστική, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις
που καθορίζονται στο άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης
Ενδέχεται να τύχει βελτιώσεων ως προς την μορφή*

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Στην υπόθεση ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΠΟΥΛΟΥ και άλλων κατά της Ελλάδος (N° 2)

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Πρώτο Τμήμα), συνεδριάζον σε Τμήμα συντιθέμενο από τους δικαστές :

Ksenija Turkovic

Πρόεδρος,

Λίνο – Αλέξανδρο Σισιλιάνο

Krzysztof Wojtyczek

Armen Harutyunyan

Pauliine Koskelo

Jovan Ilievski

Gilberto Felici

Δικαστές και

Abel Campos

Γραμματέα Τμήματος

Αφού διασκέφτηκε σε συμβούλιο την 23^η Οκτωβρίου 2018

Εκδίδει την ακόλουθη απόφαση, η οποία υιοθετήθηκε κατά την ως άνω ημερομηνία :

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1.- Η υπόθεση εισήχθη δυνάμει δύο (υπ' αριθ. 29543/15 και 30984/15) προσφυγών, τις οποίες κατέθεσαν κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας Έλληνες, Αλβανοί και Βούλγαροι υπήκοοι (« οι προσφεύγοντες »), τα ονόματα των οποίων αναφέρονται σε παράρτημα, οι οποίοι προσέφυγαν ενώπιον του Δικαστηρίου την 12^η και 22^α Ιουνίου 2015, δυνάμει του άρθρου 34 της Συμβάσεως για την Προάσπιση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2.- Οι προσφεύγοντες εκπροσωπήθηκαν από την κα Ε. Λ. ΚΟΥΤΡΑ και την κα Χ. ΜΩΨΣΙΔΟΥ, Δικηγόρους Αθηνών. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπήθηκε από τους πληρεξουσίους

της κ. Κ. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ και κα Α. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ, Παρέδρους του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους. Η Βουλγαρική και Αλβανική Κυβέρνηση δεν έκανε χρήση του δικαιώματός της να παρέμβει στη διαδικασία (άρθρο 36 παρ. 1 της Συμβάσεως).

3.- Οι προσφεύγοντες ισχυρίζονται παραβιάσεις των άρθρων 3 και 13 της Συμβάσεως και του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου υπ' αριθμόν 1.

4.- Την 7^η Σεπτεμβρίου 2016, οι προσφυγές κοινοποιήθηκαν στην Κυβέρνηση, σύμφωνα με το άρθρο 54 παρ. 3 του Κανονισμού του Δικαστηρίου.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

ΠΕΡΙΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΕΩΣ

5.- Οι προσφεύγοντες κρατούνται στις Φυλακές Γρεβενών.

Α.- Εξέλιξη της έρευνας

6.- Την 13^η Απριλίου 2013, από τις 7.45 π.μ. έως τις 4.45 μ.μ., διεξήχθη αιφνιδιαστική έρευνα των κελιών στις Φυλακές Γρεβενών, κατόπιν αιτήματος του Υπουργείου Δικαιοσύνης, βάσει πληροφοριών για πιθανή απόδραση ή εξέγερση των κρατούμενων. Η έρευνα διεξήχθη, παρουσία του Εισαγγελέως Πλημμελειοδικών των Γρεβενών ως επιβλέπωντος των Φυλακών, από το σωφρονιστικό προσωπικό των Φυλακών με τη βοήθεια των αστυνομικών των ΕΚΑΜ (Ειδική Κατασταλτική Αντιτρομοκρατική Μονάδα), μιας μονάδας ΕΞΟΥΔΕΤΕΡΩΣΗΣ ΒΟΜΒΩΝ και ενός αστυνομικού σκύλου.

7.- Η έρευνα διεξήχθη αρχικά στην Πτέρυγα Β' των Φυλακών (40 κελιά φιλοξενούν περίπου 140 κρατούμενους), εν συνεχεία στην Πτέρυγα Α2 (20 κελιά φιλοξενούν περίπου 70 κρατούμενους). Οι αρχές των Φυλακών είχαν προηγουμένως ενημερώσει τους αστυνομικούς του ΕΚΑΜ για την επικίνδυνη συμπεριφορά των κρατούμενων, οι οποίοι είχαν τοποθετηθεί σε αυτό το τμήμα των Φυλακών.

8.- Σύμφωνα με την Κυβέρνηση, ανοίγοντας την πόρτα κάθε κελιού, οι αστυνομικοί κάλεσαν τους κρατούμενους να συνεργαστούν και τους προειδοποιούσαν ότι οποιαδήποτε αντίσταση εκ μέρους τους θα τιμωρείτο με λογική χρήση βίας. Οι κρατούμενοι, οι οποίοι ήταν πρόθυμοι να συνεργαστούν, παραδόθηκαν στους αστυνομικούς, οι οποίοι προέβησαν σε σωματική έρευνα, και εν συνεχεία σε έρευνα στα κελιά τους με τη βοήθεια του αστυνομικού σκύλου. Ωστόσο, ορισμένοι κρατούμενοι ήταν ιδιαιτέρως επιθετικοί και επιδίωξαν αντιπαράθεση με τους αστυνομικούς. Επιπλέον, όταν οι αστυνομικοί πέρασαν χειροπέδες σε κάποιους κρατούμενους, αυτοί αντιστάθηκαν, τους προσέβαλαν και τους απώθησαν βιαίως επιχειρώντας να βγουν στον διάδρομο μπροστά από τα κελιά με σκοπό να καταλάβουν τον εξωτερικό χώρο. Οι αστυνομικοί του ΕΚΑΜ έπρεπε, τότε, να τους ακινητοποιήσουν και να τους περάσουν χειροπέδες προτού να πραγματοποιήσουν την έρευνα. Κάποιοι κρατούμενοι πέταξαν, επίσης, κατά των αστυνομικών του ΕΚΑΜ διάφορα αντικείμενα και ζεστό καφέ και αναποδογύρισαν τραπέζια, αναγκάζοντάς τους να κάνουν περιορισμένη χρήση των «tasers» (όπλων ηλεκτροσόκ) για δύο δευτερόλεπτα.

9.- Σύμφωνα με τους προσφεύγοντες, τα μέλη του ΕΚΑΜ, χωρίς να προκληθούν, έκαναν υπερβολική χρήση των «tasers» σε 31 κρατούμενους παραλύοντάς τους για χρονικό διάστημα 10 δευτερολέπτων. Επίσης, έκαναν χρήση βίας κτυπώντας τους και τους επετέθησαν λεκτικά. Ανάγκασαν, επιπλέον, τους κρατούμενους να συρθούν με τα γόνατα μέχρι το γυμναστήριο των φυλάκων, να γδυθούν εντελώς και να σταθούν όρθιοι με το πρόσωπο στραμμένο στον τοίχο για κάποιο χρονικό διάστημα. Κατά την έρευνα, οι αρχές κατέστρεψαν ή προκάλεσαν ζημιές σε προσωπικά αντικείμενα των κρατουμένων : φωτογραφίες, νομικά έγγραφα, τρόφιμα, σεντόνια, κουβέρτες, γυαλιά οράσεως, θρησκευτικά αντικείμενα, ρούχα πάνω στα οποία έχυσαν σάλτσα, σαμπουάν ή λάδι και σημαίες, οι οποίες ανήκουν σε αλλοδαπούς υπηκόους.

10.- Στην Πτέρυγα Β, οι αστυνομικές δυνάμεις ανακάλυψαν αυτοσχέδιο μαχαίρι, τρία κινητά τηλέφωνα και ένα φορτιστή. Στην Υποπτέρυγα Α2, δύο κινητά τηλέφωνα και ποσότητα λευκής σκόνης (ενδεχομένως ναρκωτικές ουσίες).

11.- Παρόμοιες έρευνες είχαν διεξαχθεί, επίσης, στις ίδιες φυλακές προγενέστερα της 13^{ης} Απριλίου 2013 στις ακόλουθες ημερομηνίες : 26 Μαρτίου 2013 και 3 και 8 Απριλίου 2013. Άλλη έρευνα πραγματοποιήθηκε, επίσης, μεταγενέστερα, την 16^η Απριλίου 2013.

12.- Μετά το πέρας της έρευνας και στις 19:00 περίπου, οι κρατούμενοι στην Υποπτέρυγα Α2, ισχυριζόμενοι ότι υπήρξαν θύματα βιαιοπραγιών, ζήτησαν να εξεταστούν από τον ιατρό των φυλακών (ο οποίος ήταν, επίσης, κρατούμενος). Ο ιατρός των φυλακών εξέτασε 28 κρατούμενους και διαπίστωσε ότι είχαν μώλωπες και ίχνη δερματίτιδας, αλλά μη δυνάμενος να προσδιορίσει την αιτία. Διευκρίνισε, επίσης, ότι τέτοια ίχνη ήταν συνήθη μεταξύ κρατουμένων και συχνά προέρχονταν από συμπλοκές μεταξύ τους, αλλά δεν κινδύνευαν σε καμία περίπτωση να προκαλέσουν μόνιμο τραυματισμό.

Β.- Οι προσφυγές, οι οποίες κατατέθηκαν από τους κρατουμένους και η έρευνα, η οποία διεξήχθη από τις αρχές

13.- Μετά το πέρας της έρευνας και γύρω στις 20:00, 60 κρατούμενοι στην Υποπτέρυγα Α2 συνέταξαν αναφορά προς το Υπουργείο Δικαιοσύνης και τον διευθυντή των Φυλακών Γρεβενών. Διευκρίνιζαν ότι κατά την έρευνα, οι αστυνομικοί εφόρμησαν μέσα στα κελιά και ενώ κανένας κρατούμενος δεν αντιστάθηκε, τους έσπασαν στο ξύλο και χρησιμοποίησαν «tasers» σε όλα τα μέρη του σώματος (χέρι, πόδι, λαιμό, το κεφάλι και ακόμη και στα μάτια) χωρίς να ανησυχούν για τις συνέπειες. Προσέθεσαν ότι οι αστυνομικοί είχαν, επίσης, προσβάλει τη μνήμη των μητέρων τους, μεταξύ των οποίων ορισμένες είχαν αποβιώσει. Κατέστρεψαν πολλά προσωπικά αντικείμενα,

συμπεριλαμβανομένων οικογενειακών φωτογραφιών, δικαστικών εγγράφων, ενδυμάτων και φαγητού.

14.- Τις επόμενες ημέρες, η έρευνα στις Φυλακές Γρεβενών είχε μεγάλο αντίκτυπο στον Τύπο.

15.- Την 17^η Απριλίου 2013, βουλευτής, Πρόεδρος της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής αρμόδιας για τον έλεγχο του σωφρονιστικού συστήματος, μετέβη στις Φυλακές Γρεβενών. Δήλωσε ότι η έκθεση του ιατρού των φυλακών, την οποία του παρέδωσε ο διευθυντής των φυλακών «δεν άφησε καμία αμφιβολία ως προς τον ανελέητο ξυλοδαρμό και τα βασανιστήρια, που υπέστησαν οι κρατούμενοι πριν την έρευνα στα κελιά». Έγραψε στον Υπουργό Δικαιοσύνης και τον ενημέρωσε ότι είχε ο ίδιος διαπιστώσει πληγές σε κάποιους κρατούμενους. Την 25^η Απριλίου 2013, ο Υπουργός Δικαιοσύνης μετέβη, επίσης, στις φυλακές και σε συνάντηση με την προαναφερόμενη επιτροπή ενημέρωσε ότι είχε και εκείνος διαπιστώσει πληγές σε πολλά μέρη του σώματος των κρατουμένων, διευκρινίζοντας ότι δεν δύναται να εξηγήσει την προέλευσή τους.

16.- Την 18^η Απριλίου 2013 οι κρατούμενοι υπέβαλαν καταγγελία στον Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών Γρεβενών. Του ζήτησαν να ξεκινήσει έρευνα για τα επεισόδια της 13^{ης} Απριλίου 2013.

17.- Την 30^η Απριλίου 2013, η Εισαγγελία Πλημμελειοδικών Γρεβενών ζήτησε από τον Διοικητή του Αστυνομικού Τμήματος Γρεβενών να διεξάγει προκαταρκτική έρευνα αφ' ενός για την πραγματοποίηση ιατροδικαστικής εξέτασης, ώστε να διαπιστωθεί η ύπαρξη σωματικών βλαβών ικανών να θέσουν σε κίνδυνο τη ζωή των κρατουμένων ή να τους προκαλέσουν σοβαρή σωματική βλάβη, και, αφ' ετέρου, να διαπιστώσουν τις συνθήκες υπό τις οποίες πραγματοποιήθηκε η έρευνα.

18.- Την 4^η Μαΐου 2013, ο ιατροδικαστής εξέτασε 29 κρατούμενους, μεταξύ των οποίων ορισμένοι εκ των προσφευγόντων.

19.- Όσον αφορά τους οκτώ από αυτούς, διαπίστωσε ότι είχαν βλάβες, οι οποίες θα μπορούσαν να προκληθούν από τη χρήση «tasers», αλλά τόνισε ότι ήταν δύσκολο να το επιβεβαιώσει ή να το αποκλείσει, λαμβάνοντας υπ' όψιν ότι πέρασε μεγάλο χρονικό διάστημα. Διαπίστωσε, επίσης, ότι ένδεκα άλλοι κρατούμενοι είχαν οιδήματα ή μικρούς μώλωπες δυναμένους να προκληθούν από όργανα, όπως το γκλομπ. Μεταξύ των αιτούντων, αυτοί οι οποίοι εμφάνιζαν κακώσεις ήταν οι κ.κ. Χαραλαμπίδης, Gobo, Καλκετινίδης, Murati, Petrov, Starova, Xhollo, Aliaj, Deda, Durma, Kasa και Perdoda.

20.- Σε δέκα άλλες περιπτώσεις δεν βρήκε ίχνος βλάβης. Μεταξύ των προσφευγόντων, όσοι δεν έφεραν τέτοια σημάδια ήταν οι κ.κ. Κωνσταντινόπουλος, Baku, Xaka και Hysa.

21.- Ο κ. Beko αρνήθηκε να εξετασθεί. Όσον αφορά τους κ.κ. Cerepi, Himaj, Buluko - Megi, Cela και Shtypalli, αυτοί δεν εμφανίζονται στη λίστα των ατόμων που εξετάστηκαν.

22.- Ο ιατροδικαστής διευκρίνισε ότι σε όλες τις εξεταζόμενες περιπτώσεις, οι βλάβες συνίσταντο σε απλή σωματική βλάβη υπό την έννοια του άρθρου 308 του Ποινικού Κώδικα.

23.- Την 1^η Ιουλίου 2013, συνεπεία των παραπόνων, τα οποία εξέφρασαν 31 κρατούμενοι των φυλακών και διεβιβάσθησαν από μη κυβερνητική οργάνωση στον « Συνήγορο του Πολίτη » (εφ' εξής « Διαμεσολαβητής »), πραγματοποιήθηκε επίσκεψη των αναπληρωτών αυτού στις φυλακές. Σε έκθεση της 16^{ης} Δεκεμβρίου 2013, ο Διαμεσολαβητής διευκρίνιζε ότι οι αναπληρωτές μετέβησαν στις φυλακές, όπου συζήτησαν επί μακρόν με τον διευθυντή των φυλακών, τον ψυχολόγο και τον εκπρόσωπο του προσωπικού των φυλακών σχετικά με προβλήματα, τα οποία σχετίζονται με τη λειτουργία των φυλακών. Διευκρίνιζε, επίσης, ότι οι αναπληρωτές του επεσκέφθησαν τα κελιά και τους κοινόχρηστους χώρους των φυλακών, συζήτησαν με πολλούς κρατούμενους και έλαβαν στατιστικά στοιχεία και αντίγραφα των αποφάσεων του πειθαρχικού συμβουλίου των φυλακών.

24.- Την 18^η Ιουλίου 2013, η εκπρόσωπος των προσφευγόντων ζήτησε από τον Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών Γρεβενών να λάβει, σύμφωνα με το άρθρο 572 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, τα αναγκαία μέτρα για την συγκέντρωση και διατήρηση όλων των αποδεικτικών στοιχείων, δυναμένων να παραπέμψουν στη Δικαιοσύνη τους δράστες των βασανιστηρίων, τα οποία διεπράχθησαν κατά των προσφευγόντων.

25.- Σε απροσδιόριστη ημερομηνία γύρω στις 18 Ιουλίου 2013, ο Εισαγγελέας Πλημμελειοδικών Γρεβενών ξεκίνησε έρευνα εναντίον κρατουμένων στις Φυλακές Γρεβενών για «αντίσταση και επίθεση εναντίον αστυνομικών υπαλλήλων». Ωστόσο, η υπόθεση τέθηκε στο αρχείο με βάση το άρθρο 243 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, καθώς θεωρήθηκε ότι οι δράστες αυτών των αδικημάτων δεν μπορούσαν να αναγνωρισθούν και, επομένως, δεν μπορούσε να καταλήξει προκαταρκτική έρευνα ή ανάκριση.

26.- Την 7^η Αυγούστου 2013, οι προσφεύγοντες, μέσω του αντιπροσώπου τους, παραπονέθηκαν ενώπιον του εισαγγελέως για παράλειψη των αρχών να ερευνήσουν το συμβάν της 13^{ης} Απριλίου 2013 και ζήτησαν να λάβουν το οπτικό και ηχητικό υλικό της κάμερας επιτήρησης των φυλακών, καθώς και έκθεση με πληροφορίες σχετικά με την πρόοδο που σημειώθηκε στην εξέταση της καταγγελίας τους. Ο εισαγγελέας τους παρέδωσε μόνο την έκθεση, η οποία ζητήθηκε, από την οποία προέκυπτε ότι η προκαταρκτική έρευνα υπήρξε υπερβολικά αργή και ότι είχε ξεκινήσει μετά την έκθεση που συνετάγη κατ' εφαρμογήν του άρθρου 572 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

27.- Την 31^η Οκτωβρίου 2013, στο πλαίσιο της έρευνας, ο διευθυντής των φυλακών εξετάστηκε από δικαστή του Πλημμελειοδικείου Γρεβενών. Δήλωσε ότι ήταν παρών στην Υποπύργια Α2 κατά την διάρκεια της έρευνας, αλλά ότι δεν αντελήφθη πράξεις, οι οποίες διεπράχθησαν από το σωφρονιστικό προσωπικό και τις αστυνομικές δυνάμεις, δυνάμενες να αιτιολογήσουν τις καταγγελίες των κρατουμένων. Μόνο αργότερα, όταν επέστρεψε στο σπίτι του, έμαθε από

τον αξιωματικό υπηρεσίας ότι ορισμένοι κρατούμενοι της υποπτέρυγας αυτής ζήτησαν να δουν τον ιατρό των φυλακών, επειδή είχαν ξυλοκοπηθεί από τις αστυνομικές δυνάμεις, οι οποίες είχαν, επιπλέον χρησιμοποιήσει «tasers». Αναρωτιόταν πώς τα μέλη του ΕΚΑΜ εδύναντο να χρησιμοποιήσουν αυτή τη συσκευή, όταν ούτε αυτός, ούτε ο Εισαγγελέας, ούτε ο Διευθυντής των Φυλακών των Γρεβενών, ούτε οι άλλοι αστυνομικοί, οι οποίοι παρευρίσκοντο, είχαν παρατηρήσει κάτι.

28.- Την 12^η Φεβρουαρίου 2014, τέσσερις βουλευτές ξεκίνησαν διαδικασία κοινοβουλευτικού ελέγχου σχετική με την αναποτελεσματικότητα της έρευνας, που αφορά την καταγγελία των προσφευγόντων και επερώτησαν σχετικά τον Υπουργό Δικαιοσύνης.

29. Την 15^η Μαρτίου 2014, ο Εισαγγελέας Πλημμελειοδικών Γρεβενών ζήτησε από τη Διεύθυνση της Αστυνομίας της Δυτικής Μακεδονίας να διενεργήσει ένορκη διοικητική εξέταση για να διευκρινίσει τις συνθήκες υπό τις οποίες διεξήχθη η έρευνα. Την 28^η Αυγούστου 2014 η προαναφερθείσα Διεύθυνση όρισε ανώτερο αστυνομικό υπάλληλο για να διεξάγει την έρευνα αυτή, να εξετάσει το βάσιμο των ισχυρισμών, οι οποίοι περιλαμβάνονται στην καταγγελία των κρατουμένων και, ενδεχομένως, να εντοπίσει τους υπευθύνους σε πειθαρχικό επίπεδο.

30.- Την 8η Οκτωβρίου 2014, ο αστυνομικός υπάλληλος κατέθεσε την έκθεσή του στην οποία κατέληγε στο συμπέρασμα ότι ουδείς των αστυνομικών, οι οποίοι συμμετείχαν στην έρευνα διέπραξε πειθαρχικό παράπτωμα και πρότεινε να τεθεί η υπόθεση στο αρχείο, επειδή τα καταγγελλθέντα από τους κρατουμένους γεγονότα ήταν ψευδή, αβάσιμα και υπερβολικά. Ο σκοπός των κρατουμένων θα ήταν να διακοπούν οι συνεχείς έλεγχοι, οι οποίοι διεξάγονταν την περίοδο αυτή στις Φυλακές Γρεβενών και να συνεχισθεί η κυκλοφορία αυτοσχέδιων μαχαιριών, κινητών τηλεφώνων και ναρκωτικών.

31.- Στην έκθεσή του, η οποία συνετάγη βάσει της μαρτυρίας ορισμένων αστυνομικών, του ιατρού των φυλακών, της καταγγελίας των

κρατουμένων και της έκθεσης του ιατροδικαστού, ο αστυνομικός υπάλληλος διερωτήθηκε επιπλέον, για ποιον λόγο οι κρατούμενοι δήλωσαν τις βιαιοπραγίες, τις οποίες ισχυρίστηκαν ότι υπέστησαν, τρεις ώρες μετά την αναχώρηση του εισαγγελέως και των αστυνομικών δυνάμεων και όχι κατά την συνάντηση, η οποία πραγματοποιήθηκε διαρκούς της έρευνας. Ανερωτείτο, επίσης, γιατί ουδείς των κρατουμένων ζήτησε να μεταφερθεί σε δημόσιο νοσοκομείο, όταν το έπρατταν συχνά για ασήμαντους λόγους. Παρατήρησε ότι ο χρόνος κατά τον οποίο οι κρατούμενοι ζήτησαν να εξεταστούν από τον ιατρό των φυλακών και συνέταξαν την αναφορά συνέπιπτε με την ώρα του περιπάτου, υπονοώντας ότι αυτό το συλλογικό κίνημα οργανώθηκε από ορισμένους και ότι οι κρατούμενοι αναγκάστηκαν να υπογράψουν, ώστε να δημιουργήσουν κλίμα έντασης στις φυλακές.

32.- Η έκθεση σημείωνε ότι ένας από τους εξετασθέντες αστυνομικούς κατέθεσε ότι όταν οι κρατούμενοι αντέδρασαν με επιθετικό τρόπο πετώντας αντικείμενα και αναποδογυρίζοντας τραπέζια, οι αστυνομικοί έκαναν χρήση « tasers » για ελάχιστη διάρκεια (δύο δευτερόλεπτα), ώστε να βάλουν τέλος στην συμπεριφορά αυτή. Υπογράμμιζε, επίσης, ότι λόγω της στενότητας του χώρου, δεν ήταν δυνατό να χρησιμοποιήσουν όργανο λιγότερο δραστικό, όπως δακρυγόνα ή γκλομπ.

33.- Όσον αφορά την φερόμενη καταστροφή των προσωπικών αντικειμένων, η έκθεση επεσήμανε ότι αυτό δεν προκλήθηκε από μέλη των ΕΚΑΜ, αφού η έρευνα των κελιών ήταν αποκλειστική ευθύνη των σωφρονιστικών υπαλλήλων. Τα μέλη των ΕΚΑΜ βοήθησαν μόνο τους τελευταίους να βγάλουν τους κρατούμενους από τα κελιά τους.

34.- Ο Διευθυντής της Αστυνομίας των Γρεβενών ενέκρινε την παραπάνω έκθεση, σημειώνοντας ότι ο πειθαρχικός φάκελος ήταν πλήρης και ότι όλες οι περιστάσεις και παράμετροι της υπόθεσης είχαν εξεταστεί με τη δέουσα επιμέλεια.

35.- Την 17^η Οκτωβρίου 2014, ο Περιφερειακός Αστυνομικός Διευθυντής Δυτικής Μακεδονίας θεώρησε ότι οι αστυνομικοί δεν είχαν διαπράξει πειθαρχικό παράπτωμα, έθεσε την υπόθεση στο αρχείο και ενημέρωσε σχετικά τον Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών των Γρεβενών.

36.- Την 24^η Νοεμβρίου 2014, ο Εισαγγελέας Πλημμελειοδικών Γρεβενών αποφάσισε ότι δεν υφίστανται επαρκείς ενδείξεις, ώστε να ξεκινήσει ποινικές διώξεις κατά των εμπλεκομένων στην έρευνα αστυνομικών. Θεώρησε ότι η συμπεριφορά των αστυνομικών κατά την έρευνα ήταν επαγγελματική, τυπική, η δέουσα και σύμφωνη με τους νόμους και κανονισμούς της Εθνικής Αστυνομίας. Οι αστυνομικοί είχαν ενεργήσει σεβόμενοι τις αρχές της νομιμότητας, της αναλογικότητας και της επιείκειας και χωρίς να προβούν σε δυσανάλογη χρήση βίας, δεδομένων των περιστάσεων υπό τις οποίες διεξήχθη η έρευνα (εξαгриωμένοι κρατούμενοι, η πλειοψηφία των οποίων ήταν οπλισμένοι με αυτοσχέδια μαχαίρια). Ειδικότερα, στην έκθεσή του προς τον Εισαγγελέα Εφετών Δυτικής Μακεδονίας, ανέφερε ως ακολούθως :

« Σας ενημερώνω ότι δεν άσκησα διώξεις και έθεσα την υπόθεση στο αρχείο (...). Την 13^η Απριλίου 2013 διεξήχθη έρευνα στα κελιά των Φυλακών Γρεβενών, με εντολή του Υπουργείου Δικαιοσύνης και παρουσία εισαγγελέα πλημμελειοδικών, επόπτη των φυλακών. Στην αρχή της έρευνας υπήρχαν υποψίες για την πιθανότητα ανταρσίας ή απόδρασης κρατουμένων, καθώς υπήρξε, λίγο πριν, απόπειρα απόδρασης από τις Φυλακές των Τρικάλων και η ομηρία ορισμένων σωφρονιστικών υπαλλήλων στις Φυλακές Μαλανδρινού (...)

« Εισαγγελέας ήταν παρών καθ' όλη την διάρκεια της έρευνας. Οι φυλακισμένοι μπήκαν στα κελιά τους, οι πόρτες των οποίων έκλεισαν αμέσως. Ακολούθως, οι πόρτες άνοιγαν μία προς μία και τα μέλη της ΕΚΑΜ εισέρχονταν στα κελιά για να αποτρέψουν οποιαδήποτε προσπάθεια αντίστασης των κρατουμένων ή οποιαδήποτε απόπειρα βιαιοπραγίας με αυτοσχέδια όπλα (λεπίδες και μαχαίρια, τα οποία κατασκευάζονται καθημερινώς από τα μεταλλικά στηρίγματα των κρεβατιών). Κάθε

κρατούμενος κλήθηκε να συνεργαστεί με τις αστυνομικές ομάδες και προειδοποιήθηκε ότι σε περίπτωση άρνησης συμμόρφωσης, θα εγένετο εύλογη χρήση δύναμης ώστε να εξουδετερωθεί οποιαδήποτε ενδεχόμενη επίθεση. Εάν ο κρατούμενος συνεργαζόταν, παραδίδονταν στους αστυνομικούς και υποβάλλετο σε σωματική έρευνα ακολουθούμενη από έρευνα του κελιού (...).

Πριν από την έρευνα στις Φυλακές Γρεβενών, τα μέλη του ΕΚΑΜ ενημερώθηκαν από τον Διευθυντή των Φυλακών και τους σωφρονιστικούς υπαλλήλους ότι οι κρατούμενοι στην Πτέρυγα Β και στην Υποπτέρυγα Α2 ήταν οι πιο επικίνδυνοι και ότι όλοι είχαν στην κατοχή τους αυτοσχέδια όπλα. Πέραν της επικινδυνότητάς τους, ήταν ιδιαίτερα οξύθυμοι και δύστροποι και είχαν σκοπό να προκαλέσουν αντιπαράθεση. Κατά την διάρκεια της έρευνας, πολλοί κρατούμενοι αρνήθηκαν να υπακούσουν, προσέβαλλαν τους αστυνομικούς και τους σωφρονιστικούς υπαλλήλους, τους απώθησαν και επιχείρησαν να βγουν στον διάδρομο μπροστά από τα κελιά τους για να καταλάβουν τον εξωτερικό χώρο (...). Ορισμένοι κρατούμενοι ... κατευθύνθηκαν με απειλητικό τρόπο προς την κατεύθυνση των αστυνομικών και επιχείρησαν να διαπράξουν βιαιοπραγίες. Ένας κρατούμενος με αναμμένο τσιγάρο έδωσε μουνιά στο πρόσωπο ενός αστυνομικού. (...) Σε ορισμένες περιπτώσεις όπου οι κρατούμενοι δεν συνεργάζονταν και έριχναν αντικείμενα και αυτοσχέδια όπλα εναντίον των αστυνομικών, αυτοί, κατ' ανάγκη και νομίμως, ενεργοποίησαν τα « tasers » ώστε να εξουδετερώσουν την επίθεση. (...) Αυτή η άρνηση υπακοής εκ μέρους ορισμένων κρατουμένων (...) είχε ως αποτέλεσμα να υποστούν κάποιες σωματικές βλάβες ή σσονος σημασίας, οι οποίες δεν αξίζει να αναφερθούν ή να σχολιαστούν. Ενδεικτικώς, η συνημμένη έκθεση του ιατροδικαστού διευκρινίζει ότι 29 κρατούμενοι φέρουν μώλωπες, οι οποίοι φαίνεται να έχουν προκληθεί από « tasers », αλλά αυτό δεν δύναται να επιβεβαιωθεί ή να αποκλειστεί λόγω της μεγάλης χρονικής αποστάσεως. Η έκθεση διευκρινίζει, επίσης, ότι σε άλλες περιπτώσεις παρατηρήθηκαν οιδήματα και ερυθρότητες, ενώ σε άλλες δεν έχουν

αναφερθεί σωματικές βλάβες. Κάποιοι κρατούμενοι, οι οποίοι εξετάστηκαν από τον ιατρό των φυλακών (...) δήλωσαν οι ίδιοι την πιθανή αιτία των μελανιών τους, αλλά αρνήθηκαν να μεταβούν στο νοσοκομείο των Γρεβενών (...) ».

37.- Την 10^η Δεκεμβρίου 2014, ο Εισαγγελέας Εφετών Δυτικής Μακεδονίας αποφάσισε να θέσει την υπόθεση στο αρχείο.

38.- Οι εκπρόσωποι των προσφευγόντων ενημερώθηκαν προφορικά για την αρχειοθέτηση της υποθέσεως την 16^η Δεκεμβρίου 2014. Την 17^η Δεκεμβρίου 2014, ζήτησαν από τον Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών Γρεβενών να λάβουν αντίγραφο της αποφάσεως αρχειοθέτησεως της υποθέσεως, αλλά δεν έλαβαν απάντηση. Την 14^η Ιανουαρίου 2015, οι εκπρόσωποι των προσφευγόντων κατέθεσαν στον ίδιο Εισαγγελέα νέα αίτηση, υπογραμμίζοντας ότι το άρθρο 147 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας τους επέτρεπε, επίσης, ως δικηγόρους, να λάβουν αντίγραφα της απόφασης αυτής. Την 19^η Ιανουαρίου 2015, ο Εισαγγελέας τους επιβεβαίωσε ότι θα ελάμβαναν αντίγραφο του φακέλου και της αποφάσεως αρχειοθέτησεως, εάν μετέβαιναν στα Γρεβενά και επανέλαβαν το αίτημά τους, το οποίο και έκαναν την 28^η Ιανουαρίου 2015.

II.- ΟΙΚΕΙΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

39.- Σύμφωνα με το **άρθρο 7 παρ.2 του Συντάγματος** :

« Τα βασανιστήρια, οποιαδήποτε σωματική κάκωση, βλάβη υγείας ή άσκηση ψυχολογικής βίας καθώς και κάθε άλλη προσβολή της ανθρώπινης αξιοπρέπειας απαγορεύονται και τιμωρούνται όπως ο νόμος ορίζει».

40.- Το **άρθρο 137 Α του Ποινικού Κώδικα** ορίζει ως ακολούθως :

« 1.- Υπάλληλος ή στρατιωτικός, στα καθήκοντα του οποίου ανάγεται η δίωξη ή η ανάκριση ή η εξέταση αξιόποινων πράξεων ή πειθαρχικών παραπτωμάτων ή η εκτέλεση ποινών ή η φύλαξη ή η επιμέλεια κρατουμένων, τιμωρείται με κάθειρξη, εάν υποβάλλει σε βασανιστήρια κατά την εκτέλεση αυτών των καθηκόντων πρόσωπο που

βρίσκεται στην εξουσία του με σκοπό : α) να αποσπάσει από αυτό ή από τρίτο πρόσωπο ομολογία, κατάθεση, πληροφορία ή δήλωση ιδίως αποκήρυξης ή αποδοχής πολιτικής ή άλλης ιδεολογίας· β) να το τιμωρήσει· γ) να εκφοβίσει αυτό ή τρίτα πρόσωπα.

(.....)

2. Βασανιστήρια συνιστούν (...) κάθε μεθοδευμένη πρόκληση έντονου σωματικού πόνου ή σωματικής εξάντλησης επικίνδυνης για την υγεία ή ψυχικού πόνου ικανού να επιφέρει σοβαρή ψυχική βλάβη, καθώς και κάθε παράνομη χρησιμοποίηση χημικών, ναρκωτικών ή άλλων φυσικών ή τεχνικών μέσων με σκοπό να κάμψουν τη βούληση του θύματος.

3.- Σωματική κάκωση, βλάβη της υγείας, άσκηση παράνομης σωματικής ή ψυχολογικής βίας και κάθε άλλη σοβαρή προσβολή της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, (.....), τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον 3 ετών, (.....). Ως προσβολές της ανθρώπινης αξιοπρέπειας θεωρούνται ιδίως : α) η χρησιμοποίηση ανιχνευτή αλήθειας, β) η παρατεταμένη απομόνωση, γ) η σοβαρή προσβολή της γενετήσιας αξιοπρέπειας ».

41.- Τα σχετικά άρθρα του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας ορίζουν :

Άρθρο 31 παρ. 3

« Η προκαταρκτική εξέταση είναι συνοπτική και το χρονικό διάστημα που μεσολαβεί από την πληροφόρηση της αρμόδιας αρχής [από την διάπραξη της αξιόποινης πράξης] μέχρι την κίνηση ή όχι της ποινικής δίωξης δεν μπορεί να υπερβεί τους τρεις μήνες. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, ο χρόνος αυτός μπορεί να παραταθεί έως τρεις το πολύ μήνες ή, εφόσον η φύση της υπόθεσης ή της πράξης που πρέπει να διενεργηθεί το επιβάλλει, (...) με ειδικά αιτιολογημένη πράξη του εισαγγελέα (...) ».

Άρθρο 43 (έναρξη ποινικής δίωξης)

Έναρξη ποινικής δίωξης

« 1. Ο εισαγγελέας όταν λάβει τη μήνυση ή την αναφορά, κινεί την ποινική δίωξη, παραγγέλλοντας προανάκριση ή ανάκριση ή εισάγοντας την υπόθεση με απευθείας κλήση του κατηγορουμένου στο ακροατήριο, όπου αυτό προβλέπεται. (...).

2. Εάν η μήνυση ή η αναφορά δεν στηρίζεται στο νόμο ή είναι προφανώς αβάσιμη (...), ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών τη θέτει στο αρχείο και υποβάλλοντας τη δικογραφία στον εισαγγελέα εφετών, αναφέρει σε αυτόν τους λόγους για τους οποίους δεν άσκησε ποινική δίωξη. Ο τελευταίος έχει δικαίωμα να παραγγείλει προκαταρκτική εξέταση αν πρόκειται για κακούργημα ή την άσκηση ποινικής δίωξης ή τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης στα λοιπά εγκλήματα ».

Άρθρο 572

« 1. Ο εισαγγελέας των πλημμελειοδικών του τόπου όπου εκτίεται ποινή ασκεί τις προβλεπόμενες στον Κώδικα [Ποινικής Δικονομίας] αρμοδιότητές του και μεριμνά για την έκτιση της ποινής και την εφαρμογή των μέτρων ασφάλειας, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα αυτού, του Ποινικού Κώδικα και των ειδικών νόμων για την εκτέλεση ποινών.

2. Για την άσκηση των κατά την παράγραφο 1 αρμοδιοτήτων του ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών επισκέπτεται τη φυλακή τουλάχιστον μια φορά την εβδομάδα. Κατά τις επισκέψεις αυτές δέχεται κρατούμενους που έχουν ζητήσει ακρόαση.

(...) ».

42.- Το άρθρο 105 του Εισαγωγικού Νόμου Αστικού Κώδικα προβλέπει :

« Για παράνομες πράξεις ή παραλείψεις των οργάνων του δημοσίου κατά την άσκηση της δημόσιας εξουσίας που τους έχει ανατεθεί, το δημόσιο ενέχεται σε αποζημίωση, εκτός αν η πράξη ή η [εν λόγω] παράλειψη έγινε κατά παράβαση διάταξης που υπάρχει για χάρη του γενικού συμφέροντος. Μαζί με το δημόσιο ευθύνεται εις ολόκληρον και

το υπαίτιο πρόσωπο, με την επιφύλαξη των ειδικών διατάξεων για την ευθύνη των υπουργών ».

**ΙΙΙ.- ΟΙ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΩΝ ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ
ΑΠΑΝΘΡΩΠΗΣ Η ΤΑΠΕΙΝΩΤΙΚΗΣ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗΣ Η ΤΙΜΩΡΙΑΣ
(CPT)**

43.- Στην από 1^η Μαρτίου 2016 έκθεσή της (σελίδες 5 και 6) μετά την επίσκεψή της στην Ελλάδα από την 14^η έως την 23^η Απριλίου 2015, η CPT προέτρεψε τις ελληνικές αρχές να αναγνωρίσουν την έκταση του ευρέως διαδεδομένου και καλά εδραιωμένου προβλήματος της αστυνομικής βίας και κάλεσε για συνολική στρατηγική και αποφασιστική δράση για την καταπολέμηση αυτού του φαινομένου. Θα έπρεπε συνεχώς να υπενθυμίζεται στους αρμοδίους για την εφαρμογή του νόμου αξιωματούχους, τόσο από τις ανώτατες πολιτικές αρχές όσο και μέσω κατάλληλης εκπαίδευσης, ότι οποιαδήποτε μορφή κακομεταχείρισης κρατουμένων – συμπεριλαμβανομένης της σωματικής βίας και / ή της λεκτικής προσβολής, της ρατσιστικής συμπεριφοράς και απειλών – στοιχειοθετεί ποινικό αδίκημα και συνεπώς θα διώκεται

44.- Η CPT επεσήμανε, επίσης, ότι σχεδόν ουδείς από τους κρατουμένους, τους οποίους συνάντησε κατά την διάρκεια της επίσκεψης, και ο οποίος δήλωσε ότι υπέστη αστυνομική βία δεν υπέβαλε καταγγελία υπό τον φόβο τιμωρίας ή αυστηρότερης ποινής ή λόγω ελλείψεως πληροφόρησης. Στις σπάνιες περιπτώσεις κατά τις οποίες υποβλήθηκε καταγγελία ή η αστυνομική βία διαπιστώθηκε με άλλα μέσα, η CPT σημείωσε περαιτέρω ότι το σημερινό σύστημα διερεύνησης των καταγγελιών κακομεταχείρισης χαρακτηρίζεται από σειρά συστημικών βλαβών αποδιδόμενες στην αστυνομία ή στις δικαστικές αρχές. Συχνά, η έρευνα δεν πληροί τις απαιτήσεις αποτελεσματικότητας όπως ορίζονται στη νομολογία του Δικαστηρίου και στα πρότυπα της CPT.

45.- Η αντιπροσωπεία της CPT συμβουλευθήκε ορισμένους φακέλους πραγματοποιηθέντων ερευνών, από τους οποίους προκύπτει ότι τα μέτρα που έλαβαν οι διωκτικές αρχές για τη διερεύνηση ιδιαίτερα σοβαρών ισχυρισμών περί αστυνομικής βίας που περιέχονται στην έκθεση της CPT για το 2013 ήταν σαφώς ανεπαρκείς. Αυτό δημιουργεί σοβαρές αμφιβολίες για την αποφασιστικότητα των ελληνικών αρχών να καταπολεμήσουν την ατιμωρησία στην ελληνική αστυνομία. Η αντιπροσωπεία δέχθηκε και πάλι συχνές καταγγελίες από τους κρατούμενους σχετικά με τον παθητικό ρόλο των εισαγγελέων και δικαστών, όταν έδωσαν προσοχή στους ισχυρισμούς περί κακομεταχείρισης.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

I.- ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΣΥΝΕΚΔΙΚΑΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

46.- Λαμβάνοντας υπ' όψιν την ομοιότητα των προσφυγών σχετικά με τα πραγματικά περιστατικά και τα ουσιώδη προβλήματα, τα οποία προβάλλουν, το Δικαστήριο εκτιμά ότι πρέπει να τις συνεκδικάσει κατ' εφαρμογήν του άρθρου 42 παρ. 1 του Κανονισμού του.

II.- ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΕΣ ΕΝΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΤΗΡΗΣΗ ΠΡΟΘΕΣΜΙΑΣ ΕΞΙ ΜΗΝΩΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΙΔΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΘΥΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΦΕΥΓΟΝΤΟΣ ΝΙΚΟΛΛΑ ΧΟΛΛΟ

A.- ΤΗΡΗΣΗ ΠΡΟΘΕΣΜΙΑΣ ΕΞΙ ΜΗΝΩΝ

47.- Κατ' αρχήν, η Κυβέρνηση καλεί το Δικαστήριο να απορρίψει τις προσφυγές για την μη τήρηση της προθεσμίας έξι μηνών. Υπογραμμίζει ότι ανεξαρτήτως της αφετηρίας της προθεσμίας αυτής, ήτοι, είτε την ημερομηνία διεξαγωγής της έρευνας, είτε την ημερομηνία τερματισμού της πειθαρχικής διαδικασίας, είτε την ημερομηνία κατά την οποία ο Εισαγγελέας Πλημμελειοδικών Γρεβενών έθεσε στο αρχείο την

υπόθεση, επειδή οι δύο προσφυγές κατατέθηκαν μετά την παρέλευση της προθεσμίας των έξι μηνών.

48.- Επικαλούμενοι την απόφαση *Kucheruk κατά Ουκρανίας* (υπ' αριθμόν 2570/04, §§ 123 - 124, 6 Σεπτεμβρίου 2007), οι προσφεύγοντες ισχυρίζονται ότι επέλεξαν να αναμείνουν το αποτέλεσμα της έρευνας που διεξήγαγε ο αρμόδιος εισαγγελέας για τα επεισόδια της 13^{ης} Απριλίου 2013. Υποστηρίζουν ότι το σημείο έναρξης της προθεσμίας των έξι μηνών πρέπει να είναι η ημερομηνία κατά την οποία έλαβαν γνώση του αποτελέσματος της έρευνας, οπότε εδύναντο να λάβουν αντίγραφο της αποφάσεως αρχειοθέτησεως της καταγγελίας. Ωστόσο, οι εκπρόσωποι των προσφευγόντων έλαβαν γνώση της έκβασης της έρευνας την 19^η Ιανουαρίου 2015 και έλαβαν αντίγραφο της αποφάσεως του εισαγγελέως μετά την ημερομηνία αυτή, ήτοι την 28^η Ιανουαρίου 2015.

49.- Το Δικαστήριο επισημαίνει ότι η προθεσμία των έξι μηνών αρχίζει να τρέχει από την τελεσίδικη απόφαση στο πλαίσιο εξαντλήσεως των εσωτερικών ενδίκων μέσων (*Paul and Audrey Edwards κατά Ηνωμένου Βασιλείου* (déc.) υπ' αριθμόν 46477/99, 7 Ιουνίου 2001). Η περίοδος των έξι μηνών αρχίζει να τρέχει από την ημερομηνία κατά την οποία ο προσφεύγων και / ή εκπρόσωπός του λάβει επαρκή γνώση της εσωτερικής τελεσίδικης αποφάσεως (*Koc et Tosun κατά Τουρκίας* (déc.), υπ' αριθμόν 23852/04, § 6, 13 Νοεμβρίου 2008). Όταν η επίδοση δεν προβλέπεται στο εθνικό δίκαιο, πρέπει να ληφθεί υπ' όψιν η ημερομηνία καθαρογραφήσεως της αποφάσεως, ημερομηνία από την οποία οι διάδικοι δύνανται πραγματικώς να λάβουν γνώση του περιεχομένου της (*ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ κατά ΕΛΛΑΔΑΣ* (GC), απόφαση της 25^{ης} Μαρτίου 1999, *Συλλογή αποφάσεων* 1999 – II, παρ. 30). Ο προσφεύγων ή δικηγόρος του πρέπει να επιδείξει την απαιτούμενη επιμέλεια για να λάβει αντίγραφο της απόφασης, η οποία κατατέθηκε στην Γραμματεία (*Ölmez κατά Τουρκίας* (déc.), υπ' αριθμόν 39464/98, 1^η Φεβρουαρίου 2005).

50.- Το Δικαστήριο σημειώνει ότι οι εκπρόσωποι των προσφευγόντων ενημερώθηκαν προφορικά για την αρχειοθέτηση της

υπόθεσης την 16^η Δεκεμβρίου 2014. Την 17^η Δεκεμβρίου 2014, ζήτησαν από τον Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών Γρεβενών να λάβουν αντίγραφο της αποφάσεως αρχειοθετήσεως, αλλά ουδεμία απάντηση έλαβαν. Την 14^η Ιανουαρίου 2015, οι εκπρόσωποι των προσφευγόντων κατέθεσαν στον ίδιο Εισαγγελέα νέα αίτηση, υπογραμμίζοντας ότι το άρθρο 147 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας τους επιτρέπει, επίσης, ως δικηγόρους να λάβουν αντίγραφα της εν λόγω αποφάσεως. Την 19^η Ιανουαρίου 2015, ο εισαγγελέας τους επιβεβαίωσε ότι θα ελάμβαναν αντίγραφο του φακέλου και της αποφάσεως αρχειοθετήσεως, εάν πήγαιναν στα Γρεβενά και επανέλαβαν το αίτημά τους, το οποίο και έπραξαν την 28^η Ιανουαρίου 2015.

52.- Υπό τις συνθήκες αυτές, θεωρεί ότι η προβλεπόμενη από το άρθρο 35 § 1 προθεσμία των έξι μηνών αρχίζει να τρέχει από την τελευταία ημερομηνία αυτή και, έκτοτε τα παράπονα των προσφευγόντων διατυπώθηκαν τηρώντας την εν λόγω προθεσμία. Συνεπώς, το Δικαστήριο απορρίπτει την ένσταση αυτή.

B.- ΙΔΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΘΥΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΦΕΥΓΟΝΤΟΣ NIKOLLA XHOLLO

53.- Η Κυβέρνηση υποστήριξε ότι ο προσφεύγων Nikolla XHOLLO, ο οποίος δεν αναφέρεται μεταξύ των εξήντα (60) κρατουμένων της Υποπτέρυγας Α2, οι οποίοι υπέβαλαν την καταγγελία την 13^η Απριλίου 2013, δεν φέρει την ιδιότητα του θύματος κατά την έννοια του άρθρου 34 της Συμβάσεως.

54.- Οι προσφεύγοντες δεν κατέθεσαν παρατηρήσεις επί του σημείου αυτού.

55.- Το Δικαστήριο επισημαίνει ότι για να επικαλεσθεί το άρθρο 34 της Συμβάσεως, ο προσφεύγων πρέπει να δύναται να ισχυριστεί ότι είναι θύμα παραβίασης της Συμβάσεως. Ο ενδιαφερόμενος πρέπει να είναι σε θέση να αποδείξει ότι « υπέστη άμεσα τις συνέπειες (*Centre de ressources juridiques au nom de Valentin Câmpeanu κατά Ρουμανίας*

([GC], υπ' αριθμόν 47848/08, § 96, ΕΔΔΑ 2014, και την παρατιθέμενη νομολογία).

56.- Δεδομένου ότι ο προσφεύγων Nikolla XHOLLO δεν συνυπέγραψε τις καταγγελίες, οι οποίες υπεβλήθησαν από τους άλλους προσφεύγοντες και εμπλεκόμενους τα επεισόδια της 13^{ης} Απριλίου 2013 κρατούμενους, το Δικαστήριο δεν δύναται να θεωρήσει παρά ότι δεν υπέστη την υποτιθέμενη κακομεταχείριση ή την καταστροφή των προσωπικών του αντικειμένων. Καταλήγει, συνεπώς, ότι η προσφυγή, στο μέτρο που αφορά τον εν λόγω προσφεύγοντα, είναι ασυμβίβαστη *ratione personae* με τις διατάξεις της Συμβάσεως υπό την έννοια του άρθρου 35 § 3 και πρέπει να απορριφθεί κατ' εφαρμογήν του άρθρου 35 § 4 της Συμβάσεως.

Γ.-Συμπέρασμα

57.- Το Δικαστήριο απορρίπτει, συνεπώς, την ένσταση, η οποία βασίζεται στην μη τήρηση της προθεσμίας των έξι μηνών και δέχεται την ένσταση σχετική με την ιδιότητα του θύματος του προσφεύγοντος Nikolla XHOLLO.

ΙΙΙ.- ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΑΝΑΦΕΡΘΕΙΣΕΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 3 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

58.- Οι προσφεύγοντες παραπονούνται ότι η μεταχείριση, την οποία υπέστησαν από τα μέλη του ΕΚΑΜ κατά την έρευνα της 13^{ης} Απριλίου 2013, ήτοι η υπερβολική χρήση των « tasers » οι βιαιοπραγίες, οι λεκτικές επιθέσεις, το γεγονός ότι αναγκάστηκαν να περπατήσουν στα γόνατα μέχρι το γυμναστήριο των φυλακών, να γδυθούν εντελώς και να σταθούν επί μακρόν όρθιοι με το πρόσωπο στραμμένο στον τοίχο στοιχειοθετούσε βασανιστήριο υπό την έννοια άρθρου 3 της Συμβάσεως. Επιπλέον, διαμαρτύρονται για την αναποτελεσματικότητα της έρευνας, η οποία διεξήχθη από τις αρχές σχετικά με την εν λόγω μεταχείριση.

Ισχυρίζονται παραβίαση του άρθρου 3 της Συμβάσεως, τόσο από υλική όσο και από διαδικαστική άποψη. Η διάταξη αυτή έχει ως εξής:

« Ουδείς επιτρέπεται να υποβληθῇ εις βασάνους ούτε εις ποινάς ή μεταχείρισιν απανθρώπων ή εξευτελιστικάς ».

A.- ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΑΡΑΔΕΚΤΟΥ

59.- Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι οι προσφεύγοντες δεν εξήντλησαν τα εσωτερικά ένδικα μέσα, διότι δεν άσκησαν αγωγή αποζημιώσεως βάσει του άρθρου 105 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα. Όπως έχει δεχθεί η νομολογία των διοικητικών δικαστηρίων, το άρθρο 4 § 1 του υπ' αριθμόν 1481/1984 νόμου για την οργάνωση του Υπουργείου Δημόσιας Τάξεως στοιχειοθετεί επαρκή νομική βάση για την άσκηση της προαναφερομένης αγωγής.

60.- Αφ' ετέρου, η Κυβέρνηση επικαλείται δύο αποφάσεις (υπ' αριθμόν 2448/2010 του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών και υπ' αριθμόν 8533/2015 του Διοικητικού Δικαστηρίου Αθηνών). Οι αποφάσεις αυτές βασίζονται στο προαναφερόμενο άρθρο 105, στο άρθρο 137^A του Ποινικού Κώδικα, στο άρθρο 2 του υπ' αριθμόν 538/1989 νόμου (για τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των αστυνομικού προσωπικού του Υπουργείου Δημοσίας Τάξεως), καθώς και στη νομολογία του Δικαστηρίου, για να χορηγήσει στους ενδιαφερομένους 80 000 και 70 000 ευρώ αντιστοίχως για κακομεταχείριση, την οποία υπέστησαν στα αστυνομικά τμήματα.

61.- Οι προσφεύγοντες δεν καταθέτουν παρατηρήσεις για να αντικρούσουν την ένσταση της Κυβερνήσεως, το οποίο η τελευταία ερμηνεύει ως σιωπηρή έγκριση των επιχειρημάτων της.

62.- Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι, προκειμένου να αποφανθεί επί του θέματος εάν, λαμβανομένων υπ' όψιν των ιδιαζουσών περιστάσεων της υπόθεσής του, ο προσφεύγων πληρούσε την υποχρέωση εξάντλησης των εσωτερικών ένδικων μέσων, πρέπει, κατ' αρχήν, να

αναγνωρίσει την πράξη των αρχών του εναγομένου Κράτους, καταγγελθέντος από τον προσφεύγοντα (*Haralambie κατά Ρουμανίας*, υπ' αριθμόν 21737/03, § 70, 27 Οκτωβρίου 2009). Εν προκειμένω, το Δικαστήριο έκρινε ότι, σε περίπτωση παράνομης προσφυγής στη βία από κρατικούς υπαλλήλους - και όχι απλό πταίσμα, παράλειψη ή αμέλεια - αστικών ή διοικητικών διαδικασιών, καταγγελίες οι οποίες αποσκοπούν αποκλειστικώς στην χορήγηση αποζημιώσεως και όχι στην αναγνώριση και τιμωρία των υπευθύνων δεν συνιστούν επαρκείς και αποτελεσματικές προσφυγές ικανές να θεραπεύσουν καταγγελίες στηριζόμενες σε παράπονα για υλικά θέματα των άρθρων 2 και 3 της Συμβάσεως (βλ., μεταξύ άλλων, *Yasa κατά Τουρκίας*, 2 Σεπτεμβρίου 1998, § 74, *Συλλογή Αποφάσεων* 1998 - VI, *Mocanu και άλλοι κατά Ρουμανίας* [GC], υπ' αριθμ. 10865/09, 45886/07 και 32431/08, § 227, ΕΔΔΑ 2014 (αποσπάσματα) και *Jeronovics κατά Λετονίας* [GC], υπ' αριθμόν 44898/10, § 76, ΕΔΔΑ 2016).

63.- Η υποχρέωση, την οποία τα άρθρα 2 και 3 της Συμβάσεως, αναθέτει στα Κράτη Μέλη Της, να διεξάγουν έρευνα που οδηγεί στον εντοπισμό και την τιμωρία των υπευθύνων σε περίπτωση επίθεσης, δύναται να αποβεί απατηλή εάν, για παράπονα, τα οποία διατυπώθηκαν με βάση τα άρθρα αυτά, ο προσφεύγων πρέπει να ασκήσει αγωγή η οποία δύναται να οδηγήσει μόνο στη χορήγηση αποζημιώσεως (*Mocanu και άλλοι*, προαναφερθείσα, § 234 και *Jeronovics*, προαναφερθείσα § 77).

64.- Το Δικαστήριο επισημαίνει ότι η παρούσα υπόθεση αφορά την υποτιθέμενη σωματική βλάβη και υλική ζημία που υπέστησαν οι προσφεύγοντες κατά την έρευνα και τις βιαιοπραγίες εναντίον τους από τις δυνάμεις τάξεως την 13^η Απριλίου 2013.

65.- Το Δικαστήριο εκτιμά ότι το θέμα του εάν οι προσφεύγοντες εξήντλησαν πραγματικά ένδικα μέσα με την υποβολή καταγγελίας εν όψει της έναρξης ποινικής διαδικασίας, συνδέεται στενά με το βάσιμο του παραπόνου των προσφευγόντων σχετικά με το άρθρο 3.

66.- Διαπιστώνοντας ότι το παρόν παράπονο δεν είναι εμφανώς αβάσιμο υπό την έννοια του άρθρου 35 § 3 α) της Συμβάσεως και ότι δεν προσκρούει, εξάλλου, σε άλλο λόγο απαραδέκτου, το Δικαστήριο το κρίνει παραδεκτό.

B.- ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΥΣΙΑΣ

1.- Επί των ισχυρισμών περί κακομεταχειρίσεως από τους αστυνομικούς.

67.- Οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν ότι η χρήση βίας εναντίον τους ήταν δυσανάλογη υπό τις περιστάσεις της υπόθεσης και προκλήθηκε σκοπίμως και εκ προθέσεως με σκοπό τον εκφοβισμό και την ταπείνωσή τους. Το ΕΚΑΜ είναι μονάδα που έχει διαμορφωθεί για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και τα μέλη της είναι εξοπλισμένα με αλεξίσφαιρα γιλέκα, κράνη και σακάκια, τα οποία αντέχουν στη φωτιά. Υποθέτοντας ότι εκσφενδονίστηκαν καφέδες και αναποδογύρισαν τραπέζια, αυτό δεν στοιχειοθετούσε πραγματική απειλή για καλά εκπαιδευμένους άνδρες. Επιπλέον, σε αντίθεση με τις δηλώσεις του εισαγγελέως, κατά την διάρκεια της έρευνας βρέθηκε μόνο ένα αυτοσχέδιο μαχαίρι. Τα μέλη του ΕΚΑΜ, με τη βοήθεια του σωφρονιστικού προσωπικού άνοιξαν τα κελιά ένα προς ένα και ο αριθμός τους ήταν πολύ μεγαλύτερος από τον αριθμό των τριών κρατουμένων ανά κελί, που σε καμία περίπτωση δεν στοιχειοθετούσαν απειλή για την ασφάλεια των φυλακών. Η αναφορά του ιατροδικαστή αναφέρει ίχνη από « tasers » στο λαιμό της πλειοψηφίας των προσφευγόντων και ίχνη από χτυπήματα στον θώρακα, τα χέρια, τα πόδια και ακόμη και στους όρχεις του προσφεύγοντος Starova.

68.- Η Κυβέρνηση υποστήριξε ότι η χρήση βίας δεν ήταν υπερβολική αλλά κατάλληλη υπό τις περιστάσεις της συγκεκριμένης περίπτωσης, ιδίως για την αντιμετώπιση της συμπεριφοράς συγκεκριμένης ομάδας κρατουμένων. Η χρήση « tasers »

πραγματοποιήθηκε μέσα στα αυστηρά όρια της εξελίξεως της έρευνας και για να εξασφαλιστεί η σωστή λειτουργία των φυλακών για πολύ σύντομο χρονικό διάστημα (2 δευτερόλεπτα) και από ειδικά εκπαιδευμένους για τον χειρισμό τους αστυνομικούς. Λόγω της στενότητας του χώρου εντός του οποίου πραγματοποιήθηκε η έρευνα, η χρήση άλλου λιγότερο δραστικού εξοπλισμού, όπως τα γκλομπ ή τα δακρυγόνα, δεν ήταν ενδεδειγμένη. Εκτός από στιγμιαία δυσφορία, η χρήση των « tasers » δεν έχει ως αποτέλεσμα την πρόκληση σωματικής ή ψυχολογικής βλάβης, ούτε αισθημάτων άγχους και κατωτερότητας ικανά να ταπεινώσουν τους κρατούμενους. Δεν είναι τυχαίο ότι από τους 140 κρατούμενους της Πτέρυγας Β και 70 κρατουμένων στην Υποπτέρυγα Α2 μόνο 26 ζήτησαν να εξετασθούν από τον ιατρό των φυλακών και 29 από τον ιατροδικαστή. Σε πολλούς από αυτούς δεν βρέθηκε βλάβη και σε περίπτωση που υπήρχε, η αιτία δεν ήταν βέβαιη.

69.- Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι το άρθρο 3 καθιερώνει μία από τις θεμελιώδεις αξίες των δημοκρατικών κοινωνιών. Ακόμη και στις πιο δύσκολες περιστάσεις, όπως η καταπολέμηση της τρομοκρατίας και του οργανωμένου εγκλήματος, η Σύμβαση απαγορεύει κατηγορηματικά τα βασανιστήρια και απάνθρωπες ή ταπεινωτικές ποινές ή συμπεριφορές. Το άρθρο 3 δεν προβλέπει περιορισμούς και, σύμφωνα με το άρθρο 15 § 2, δεν υφίσταται καμία παρέκκλιση, ακόμη και σε περίπτωση δημόσιου κινδύνου, ο οποίος απειλεί τη ζωή του έθνους (*Selmouni κατά Γαλλίας* [GC], υπ' αριθμόν 25803 / 94, § 95, ΕΔΔΑ 1999 - V).

70.- Όταν ένας άνθρωπος στερείται της ελευθερίας του, η χρήση σωματικής βίας εναντίον του, όταν δεν είναι αναγκαία από τη συμπεριφορά του, προσβάλλει την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και στοιχειοθετεί, κατ' αρχήν, παραβίαση του δικαιώματος που εγγυάται το άρθρο 3 (βλ. *Selmouni*, προαναφερθείσα § 99, *Tekin κατά Τουρκίας*, απόφαση της 9^{ης} Ιουνίου 1998, *Συλλογή* 1998 - IV, §§ 52 - 53).

71.- Σε παρόμοιες περιπτώσεις, έγκειται στην Κυβέρνηση να παράσχει εύλογη εξήγηση για την προέλευση των βλαβών και να

προσκομίσει αποδεικτικά στοιχεία που να αποδεικνύουν τα γεγονότα, που να θέτουν υπό αμφισβήτηση τους ισχυρισμούς του θύματος, ειδικότερα εάν αυτές στηρίζονται υποστηρίζονται σε ιατρικά έγγραφα (βλ., μεταξύ άλλων, *Tekin*, προαναφερθείσα, §§ 52 και 53, *Altay κατά Τουρκίας*, υπ' αριθμ. 22279/93, § 50, 22 Μαΐου 2001 και *Esen κατά Τουρκίας*, υπ' αριθ. 29484/95, § 25, 22 Ιουλίου 2003).

72.- Το Δικαστήριο έχει κατά νου τις δυνατότητες της βίας που υπάρχει σε σωφρονιστικό ίδρυμα και το γεγονός ότι η ανυπακοή των κρατουμένων δύναται γρήγορα να κλιμακωθούν σε ανταρσία, απαιτώντας, έτσι, την επέμβαση των δυνάμεων της τάξης (*Gömi και άλλοι κατά Τουρκίας*, υπ' αριθμόν 35962/97, § 77, 21 Δεκεμβρίου 2006). Στην περίπτωση αυτή, το Δικαστήριο σημειώνει ότι οι αστυνομικές δυνάμεις του ΕΚΑΜ, οι οποίες επενέβησαν στις Φυλακές των Γρεβενών δεν κλήθηκαν αιφνιδίως να αντιμετωπίσουν αυθόρμητη ανταρσία των κρατουμένων. Η επέμβασή τους διατάχθηκε και οργανώθηκε από τις σωφρονιστικές αρχές και την Εισαγγελία Γρεβενών στο πλαίσιο γενικότερης επιχειρήσεως, η οποία αφορά πολλές φυλακές και μετά από άλλες έρευνες, οι οποίες είχαν προηγουμένως πραγματοποιηθεί στις Φυλακές Γρεβενών. Οι προσφεύγοντες δεν τραυματίστηκαν, επομένως, κατά τη διάρκεια επιχειρήσεως, η οποία διεξήχθη τυχαίως, η οποία μπορούσε να οδηγήσει σε απρόβλεπτες εξελίξεις, κατά των οποίων οι παρούσες αστυνομικές δυνάμεις θα μπορούσαν να έχουν κληθεί να αντιδράσουν χωρίς να είναι προετοιμασμένες, αλλά κατά την διάρκεια προγραμματισμένης και επαρκώς δοκιμασμένης επιχειρήσεως από την άποψη της αξιολογήσεως των κινδύνων (*Kurnaz και άλλοι κατά Τουρκίας*, υπ' αριθμ. 36672/97, § 55, 24 Ιουνίου 2007, *Rehbock κατά Σλοβενίας*, υπ' αριθμ. 29462/95, § 72, 28 Νοέμβριος 2000).

73.- Υπό τις συνθήκες αυτές και δεδομένου ότι ουδέν εθνικό δικαστήριο απεφάνθη επί των επίδικων πραγματικών περιστατικών, το Δικαστήριο θεωρεί ότι έγκειται στην Κυβέρνηση να αποδείξει με πειστικά επιχειρήματα ότι η προσφυγή στη βία δεν ήταν υπερβολική (βλ.,

mutatis mutandis, Matko κατά Σλοβενίας, υπ' αριθμ. 43393/98, § 104, 2 Νοεμβρίου 2006).

74.- Το Δικαστήριο σημειώνει ότι η Κυβέρνηση επιχειρεί να δικαιολογήσει τη χρήση βίας για λόγους γενικής ασφάλειας στη φυλακή. Με βάση τις διαπιστώσεις του εισαγγελέως, ο οποίος διεξήγαγε την έρευνα, αυτός υποστηρίζει ότι οι δυνάμεις των ΕΚΑΜ είχαν προειδοποιηθεί από τις αρχές των φυλακών, ότι οι περισσότεροι από τους κρατούμενους ήταν οπλισμένοι με αυτοσχέδιες λεπίδες, ότι ορισμένοι κρατούμενοι εκσφενδόνιζαν αντικείμενα στις δυνάμεις του ΕΚΑΜ, αναποδογύριζαν τραπέζια και επιχειρούσαν να καταλάβουν το διάδρομο μπροστά από τα κελιά, ώστε να πάρουν υπό την κατοχή τους τον εξωτερικό χώρο αυτών και να αντιμετωπίσουν τις αστυνομικές δυνάμεις.

75.- Εντούτοις, το Δικαστήριο σημειώνει ότι στην ίδια έκθεση αναφέρεται ότι οι κρατούμενοι εισήλθαν στα κελιά τους, οι πόρτες των οποίων έκλειναν αμέσως. Ακολούθως οι πόρτες άνοιγαν μία προς μία και τα μέλη των ΕΚΑΜ εισέρχονταν στα κελιά για να αποτρέψουν οποιαδήποτε απόπειρα αντίστασης των κρατουμένων ή οποιαδήποτε απόπειρα να αντισταθούν στους κρατούμενους ή οποιαδήποτε απόπειρα επίθεσης με αυτοσχέδια όπλα. Το Δικαστήριο συνάγει ότι το σύνολο των δυνάμεων του ΕΚΑΜ και του σωφρονιστικού προσωπικού έπρεπε να ελέγξουν ένα μόνο κελί και τους τρεις κρατουμένους που διέμεναν σε αυτό. Ακόμη και εάν υποτεθεί ότι αρνήθηκαν να συμμορφωθούν, το Δικαστήριο είναι της γνώμης ότι η ασφάλεια των φυλακών και η ανάγκη ελέγχου τριών κρατουμένων, οι οποίοι θα μπορούσαν να εκσφενδονίζουν αντικείμενα και να αναποδογυρίζουν τραπέζια, δεν απαιτούσε τη χρήση, «αν όχι γκλομπ, τουλάχιστον « tasers ».

76.- Ωστόσο, η έκθεση του ιατροδικαστή διευκρίνιζε ότι ορισμένοι προσφεύγοντες είχαν τραυματισμούς, οι οποίοι θα μπορούσαν να προκληθούν από τη χρήση « tasers », αλλά ότι αυτό ήταν δύσκολο να επιβεβαιωθεί ή να απορριφθεί, δεδομένης της παρελεύσεως μεγάλου χρονικού διαστήματος.

77.- Από την άλλη πλευρά, η έκθεση την οποία συνέταξε ο ανώτερος αστυνομικός υπάλληλος, ο οποίος διενήργησε την ένορκη διοικητική εξέταση, ανέφερε ότι ένας από τους εξετασθέντες αστυνομικούς κατέθεσε ότι όταν οι κρατούμενοι αντέδρασαν με επιθετικό τρόπο εκσφενδονίζοντας αντικείμενα και αναποδογυρίζοντας τραπέζια, οι αστυνομικοί έκαναν χρήση « tasers » για ελάχιστη διάρκεια (δύο δευτερόλεπτα) ώστε να θέσουν τέλος σε αυτή την συμπεριφορά. Υπογράμμισε, επίσης, ότι λόγω της στενότητας του χώρου, δεν ήταν δυνατό να χρησιμοποιηθεί λιγότερο δραστικό όργανο, όπως δακρυγόνα ή γκλομπ.

78.- Το Δικαστήριο αποδίδει, επίσης, σημασία στις δηλώσεις του βουλευτή, Προέδρου της Κοινοβουλευτικής επιτροπής αρμόδιας για τον έλεγχο του σωφρονιστικού συστήματος, ο οποίος μετέβη στις φυλακές Γρεβενών και σύμφωνα με τις οποίες η έκθεση του ιατρού των φυλακών, την οποία του παρέδωσε ο διευθυντής των φυλακών « ουδεμία άφησε αμφιβολία ως προς τον ανελέητο ξυλοδαρμό και τα βασανιστήρια, που υπέστησαν οι κρατούμενοι πριν την έρευνα στα κελιά ». Εντούτοις, η έκθεση του ιατρού των φυλακών, ο οποίος εξέτασε αρχικώς τους κρατούμενους και εν συνεχεία αμέσως μετά την έρευνα, δεν περιλαμβάνεται μεταξύ των εγγράφων, τα οποία κατατέθηκαν από την Κυβέρνηση στο Δικαστήριο.

79. - Σε αυτό προστίθενται οι ισχυρισμοί των προσφευγόντων, σύμφωνα με τους οποίους αναγκάστηκαν να περπατήσουν στα γόνατα μέχρι το γυμναστήριο των φυλακών, να γδυθούν εντελώς και να σταθούν όρθιοι επί μακρόν με το πρόσωπο στραμμένο στον τοίχο . Παρ' όλο που ουδεμία αναφορά των ισχυρισμών αυτών γίνεται σε οιαδήποτε έκθεση συνταχθείσα από τις αρχές, το Δικαστήριο σημειώνει ότι οι τελευταίες δεν συγκατατέθηκαν στο αίτημα των κρατουμένων να προσκομίσουν τις ηχητικές και βιντεοταινίες των Φυλακών κατά τη διάρκεια της έρευνας.

80.- Υπό το φως των προαναφερθέντων, το Δικαστήριο θεωρεί ότι, και ως προς ό,τι αφορά τους προσφεύγοντες, οι οποίοι ουδέν

αποδεικτικό στοιχείο προσκομίζουν ή έστω αποδεικτικά στοιχεία για τους τραυματισμούς που φέρεται ότι υπέστησαν ή σχετικά με αυτούς που δεν εξετάσθηκαν από τον ιατροδικαστή ή αρνήθηκαν να το πράξουν (παράγραφοι 20 - 21 ανωτέρω), δεν αποδείχθηκε ότι έχουν υποστεί κακομεταχείριση, τουλάχιστον όχι σε επίπεδο σοβαρότητας που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 3 (*Labita κατά Ιταλίας* [GC], υπ' αριθμόν 26772/95, §120, ΕΔΔΑ 1999).

81.- Η κατάσταση διαφέρει για τους προσφεύγοντες, οι οποίοι αναφέρονται στην προαναφερόμενη παράγραφο 19. Η έκθεση του ιατροδικαστή, η οποία αφορά τους ανθρώπους αυτούς αναφέρει πράγματι πολλές βλάβες σε όλο το σώμα, οι οποίες επιβεβαιώνουν στα μάτια του Δικαστηρίου, το επίπεδο της εν λόγω σοβαρότητας (*Labita* προαναφερθείσα, ίδιες αναφορές). Επιπλέον, λαμβάνοντας υπ' όψιν τα ανωτέρω γεγονότα του φακέλου, το Δικαστήριο εκτιμά, επίσης, ότι οι βλάβες των προσφευγόντων έλαβαν χώρα κατά τη διάρκεια της έρευνας της 13^{ης} Απριλίου 2013.

82.- Εν όψει όλων αυτών των θεωρήσεων, αλλά και του πλαισίου εντός του οποίου οι ωμότητες αυτές πραγματοποιήθηκαν, το Δικαστήριο εκτιμά ότι οι προσφεύγοντες έχουν υποστεί κακοποίηση, και όχι βασανιστήρια.

83.- Το Δικαστήριο καταλήγει, συνεπώς, στην παραβίαση του άρθρου 3 για τον λόγο αυτό στις περιπτώσεις των προσφευγόντων Χαραλαμπίδη, Gobo, Καλκετινίδη, Murati, Petrov, Starova, Aliaj, Deda, Durma, Kasa και Perdoda και μη παραβιάσεως του εν λόγω άρθρου στις περιπτώσεις των προσφευγόντων Κωνσταντινόπουλου, Baku, Xaka, Hysa, Beiko, Cerepi, Himaj, Buluko – Megi, Cela και Shtypalli

2.- Περί απουσίας αποτελεσματικής διερεύνησης των ισχυρισμών περί κακομεταχειρίσεως

84.- Δεδομένου ότι το Δικαστήριο έχει καταλήξει στην παραβίαση της υλικής πτυχής του άρθρου 3 αναφορικά με τους

προσφεύγοντες , όσον αφορά τους εξ αυτών Χαραλαμπίδη, Gobo, Καλκετινίδη, Murati, Petrov, Starova, Aliaj, Deda, Durma, Kasa και Perdoda, δεν θα εξετάσει τον ισχυρισμό περί απουσίας αποτελεσματικής έρευνας όσον αφορά αυτούς. Όσον αφορά τους λοιπούς προσφεύγοντες, το Δικαστήριο έχει ήδη καταλήξει στο συμπέρασμα ότι δεν αποδείχθηκε ότι υπέστησαν κακομεταχείριση, η οποία να εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 3 (βλ. προαναφερθείσα παράγραφος 80), ως εκ τούτου οι εν λόγω προσφεύγοντες δεν είχαν «υπερασπίσιμη» αξίωση σχετικώς (βλ. ακολούθως παράγραφο 92 και την αναφερόμενη εκεί νομολογία τους).

α) Επιχειρήματα των διαδίκων

85.- Οι προαναφερθέντες προσφεύγοντες υποστηρίζουν ότι η επιφορτισμένη με την έρευνα αρχή ήταν αυτή η οποία βρισκόταν επί τόπου παρούσα την μέρα του συμβάντος και υποστήριξε τους υπαίτιους των βιαιοπραγιών. Επιπλέον, η έρευνα δεν υπήρξε ούτε σύντομη ούτε διεξοδική. Πλέον αυτού, ο υπεύθυνος για την έρευνα εισαγγελέας ο οποίος αποφάσισε να θέσει την υπόθεση στο αρχείο δεν ήταν ανεξάρτητος, είτε ιεραρχικώς είτε θεσμικώς, από τις εμπλεκόμενες στο συμβάν αρχές. Ορισμένες από τις εκτιμήσεις του εισαγγελέως που περιέχονται στην έκθεσή του αποδεικνύουν την θέση του υπέρ των αστυνομικών και τις προκαταλήψεις του εναντίον των κρατουμένων.

86.- Οι προσφεύγοντες ισχυρίζονται ότι όχι μόνο ο εισαγγελέας δεν άσκησε δίωξη κατά των υπαιτίων της κακομεταχειρίσεως, αλλά επέλεξε να ξεκινήσει έρευνα εναντίον τους, θεωρώντας τους ως υπόπτους για «αντίσταση και επίθεση κατά των αστυνομικών». Εάν τέθηκε ο φάκελος στο αρχείο, αυτό πραγματοποιήθηκε δυνάμει διατάξεως, η οποία επιτρέπει ανά πάσα στιγμή την επανάληψη και τη συνέχιση της έρευνας. Αυτή η ενέργεια είχε σαφώς ως στόχο να αποτρέψει τους κρατουμένους, συμπεριλαμβανομένων των προσφευγόντων, να συνεχίσουν την καταγγελία τους για κακομεταχείριση.

87.- Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι φωτίστηκε πλήρως η παρούσα υπόθεση τόσο σε διοικητικό επίπεδο με την προκαταρκτική ένορκη διοικητική εξέταση, όσο και σε δικαστικό επίπεδο με την αναφορά του Εισαγγελέως Πλημμελειοδικών Γρεβενών. Αυτές οι έρευνες παρείχαν όλες τις απαραίτητες εγγυήσεις για αμεροληψία και αντικειμενικότητα. Η προκαταρκτική ένορκη διοικητική εξέταση διεξήχθη από έναν αναπληρωτή διευθυντή της αστυνομίας και η έκθεσή του ήταν πλήρης, δίκαιη, αντικειμενική και συντάχθηκε υπό συνθήκες που σέβονται τη λειτουργική ανεξαρτησία. Το σώμα της αστυνομίας εφαρμόζει πολύ αυστηρούς κανόνες δεοντολογίας και επαγγελματικής πειθαρχίας. Επιπλέον, η ποινική διαδικασία ολοκληρώθηκε μετά από διεξοδική εξέταση της υπόθεσης και των αποδεικτικών στοιχείων. Όσον αφορά την προβλεπόμενη από το άρθρο 31 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας προθεσμία, αυτή είναι καθαρά ενδεικτική. Επιπλέον, ο εισαγγελέας, ο οποίος συνέταξε την έκθεση δεν ήταν αυτός, ο οποίος ήταν παρών κατά την έρευνα.

88.- Η Κυβέρνηση υποστηρίζει, επίσης, ότι η μη επιβολή κυρώσεων στους εμπλεκόμενους στην παρούσα υπόθεση αστυνομικούς ήταν απολύτως δικαιολογημένη υπό τις περιστάσεις της υπόθεσης. Αντιθέτως, η επιβολή κυρώσεων θα συνέβαλε στην αποδυνάμωση του προσωπικού της αστυνομίας και στο να την καταστήσουν αναποτελεσματική σε περιπτώσεις όπου η εύλογη χρήση βίας θα ήταν απαραίτητη για τη διατήρηση της τάξεως.

89.- Τέλος, η Κυβέρνηση υπογραμμίζει ότι οι προσφεύγοντες είχαν στη διάθεσή τους τις ακόλουθες προσφυγές : α) να υποβάλουν τις καταγγελίες τους σχετικά με την έρευνα και την ισχυριζόμενη βάνανυση συμπεριφορά στο συμβούλιο των φυλακών και εν συνέχεια να προσφύγουν στο Δικαστήριο Εκτελέσεως των Ποινών (Άρθρο 6 Σωφρονιστικού Κώδικα), β) να προσφύγουν στον επιβλέποντα τους κρατούμενους εισαγγελέα πλημμελειοδικών (άρθρο 572 Κώδικα Ποινικής Δικονομίας), γ) να διαμαρτυρηθούν εγγράφως στο συμβούλιο των

φυλακών και, σε περίπτωση απόρριψης των παραπόνων τους, να προσφύγουν στον ανακριτικό τμήμα του Πλημμελειοδικείου (άρθρο 31 του Εσωτερικού Κανονισμού των Ιδρυμάτων Κράτησης). Επιπλέον, η Κυβέρνηση υπογραμμίζει ότι οι προσφεύγοντες δεν είχαν καν διαμαρτυρηθεί στον Διαμεσολαβητή, ενώ οι αναπληρωτές συζήτησαν με τους κρατούμενους κατά την επίσκεψή τους στις Φυλακές την 1^η Ιουλίου 2013.

β) Γενικές Αρχές

90.- Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι όταν ένα άτομο προβάλλει αιτιολογημένο ισχυρισμό περί σοβαρών κακοποιήσεων ενώ βρίσκεται στα χέρια κρατικών αξιωματούχων, η έννοια της « αποτελεσματικής προσφυγής » απαιτεί εμπεριστατωμένη και αποτελεσματική έρευνα. Αναφορικά με τον τύπο έρευνας, αυτός δύναται να ποικίλλει ανάλογα με τις περιστάσεις. Ωστόσο, ανεξαρτήτως των τρόπων που επιλέχθηκαν, οι αρχές οφείλουν να ενεργούν μόλις υποβληθεί επίσημη καταγγελία. Ακόμη και όταν η ίδια η καταγγελία δεν διατυπώνεται πλήρως, πρέπει να ξεκινήσει έρευνα εάν υπάρχουν επαρκώς ακριβείς ενδείξεις, οι οποίες υποδηλώνουν την ύπαρξη περιπτώσεων βασανιστηρίων ή κακομεταχειρίσεως (*Bati και άλλοι κατά Τουρκίας*, υπ' αριθμόν 33097/96 και 57834/00, § 133, 3 Ιουνίου 2004).

91.- Η έρευνα πρέπει να είναι «αποτελεσματική» ως προς την πράξη και ως προς το νόμο, χωρίς να παρακωλύεται αδικαιολογήτως από πράξεις ή παραλείψεις των οργάνων του εναγομένου Κράτους. Η έρευνα αυτή πρέπει να δύναται να οδηγήσει στον εντοπισμό και την τιμωρία των υπευθύνων. Εάν δεν συμβεί αυτό, τότε και παρά τη θεμελιώδη σημασία της, η γενική νόμιμη απαγόρευση των βασανιστηρίων και της απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας θα ήταν στην πράξη αναποτελεσματική και σε ορισμένες περιπτώσεις θα καθίστατο δυνατό οι κρατικοί υπάλληλοι να καταπατούν, επωφελούμενοι σχεδόν

ατιμωρησίας, τα δικαιώματα εκείνων που υπόκεινται στον έλεγχό τους (ibid, § 134 και παρατιθέμενη νομολογία).

92.- Για να είναι αποτελεσματική η διερεύνηση των βασανιστηρίων ή της κακομεταχειρίσεως από κρατικούς υπαλλήλους, μπορεί, γενικώς, να θεωρηθεί ότι είναι απαραίτητο τόσο οι υπεύθυνοι της έρευνας όσο και εκείνοι που διενεργούν τις έρευνες να είναι ανεξάρτητοι από τους εμπλεκόμενους στα γεγονότα. Αυτό προϋποθέτει όχι μόνο την απουσία οιασδήποτε ιεραρχικής ή θεσμικής σχέσης αλλά και πραγματική ανεξαρτησία (βλέπε § 135 και την παρατιθέμενη νομολογία).

93.- Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η προϋπόθεση της εύλογης ταχύτητας και επιμέλειας είναι αυτονόητη στο πλαίσιο αυτό. Η άμεση ανταπόκριση των αρχών, όσον αφορά τη διερεύνηση ισχυρισμών για κακομεταχείριση δύναται, γενικώς, να θεωρείται ουσιώδης για να διατηρηθεί η εμπιστοσύνη του κοινού στην αρχή της νομιμότητας και να αποφευχθεί οιαδήποτε εμφάνιση συννενοχής ή ανοχής σε σχέση με τις παράνομες πράξεις (ibid § 136 και παρατιθέμενη νομολογία).

94.- Όσον αφορά, ειδικότερα, τους τραυματισμένους κρατούμενους κατά την διάρκεια ειδικής αστυνομικής επιχείρησης σε φυλακές, το άρθρο 3 επιβάλλει, επίσης, στις αρχές θετική υποχρέωση να διενεργηθεί ταχεία ιατρική εξέταση αυτών (*Karabet και άλλοι*, προαναφερθείσα, § 264, *Dedovskiy και άλλοι κατά Ρωσίας*, αριθ. 7178/03, § 90, ΕΣΔΑ 2008 (αποσπάσματα)).

γ) Εφαρμογή των αρχών εν προκειμένω :

i) Έμμεσος χαρακτήρας της έρευνας

95.- Εν προκειμένω, το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι ο ιατροδικαστής εξέτασε τους προσφεύγοντες την 4^η Μαΐου 2013, ήτοι άνω των 20 ημερών μετά τα γεγονότα. Διαπίστωσε ότι ορισμένοι από αυτούς είχαν βλάβες, οι οποίες δύνανται να προέρχονται από την χρήση «tasers» αλλά επεσήμανε ότι ήταν δύσκολο να το επιβεβαιώσει ή να το

αποκλείσει, δεδομένης της παρελεύσεως μεγάλου χρονικού διαστήματος. Ο ιατροδικαστής επέμενε, επίσης, στο χρονικό αυτό στοιχείο κατά την εξέταση άλλου κρατουμένου, μη προσφεύγοντος, για τον οποίο επιβεβαίωσε ότι τα ορατά ίχνη των τραυματισμών ενδέχεται να έχουν εξαφανιστεί με την πάροδο του χρόνου (βλ. Παραγράφους 18 και 22 ανωτέρω).

96.- Δεύτερον, το Δικαστήριο έχει αμφιβολίες ως προς την αμεροληψία του ιατρού των φυλακών συγκρατούμενος ο ίδιος, ο οποίος, εξετάζοντας τους προσφεύγοντες αμέσως μετά το πέρας της έρευνας, ισχυρίστηκε ότι δεν ήταν σε θέση να προσδιορίσει την αιτία των μωλώπων και τα ίχνη που φέρουν αυτοί δηλώνοντας μόνο ότι τα ίχνη αυτά ήταν συνηθισμένα μεταξύ των κρατουμένων και συχνά προέρχονταν από φιλονικίες μεταξύ τους σε καμία δε περίπτωση δεν υπάρχει κίνδυνος να προκαλέσουν μόνιμη σωματική βλάβη.

97.- Τρίτον, ο ανώτερος αστυνομικός υπάλληλος, ο οποίος διεξήγαγε την ένορκη διοικητική εξέταση, ενώ διαπίστωσε την χρήση των «tasers» και ανέφερε εις ολόκληρον τα συμπεράσματα του ιατροδικαστού, ο οποίος είχε εξετάσει τους προσφεύγοντες, δεν συνήγαγε συνέπειες. Αναπαρήγε, μόνο, τις καταθέσεις ορισμένων αστυνομικών, οι οποίοι εμπλέκονται στο συμβάν, και περιέγραφαν τις συνθήκες υπό τις οποίες διεξήχθη η έρευνα.

98.- Τέταρτον, ο επιφορτισμένος με την προκαταρκτική έρευνα Εισαγγελέας, παραδεχόμενος ότι η χρήση των «tasers» ήταν πιθανή, χαρακτήρισε τους τραυματισμούς των προσφευγόντων ως «ελαφρές σωματικές βλάβες, οι οποίες δεν άξιζε να αναφερθούν ή να σχολιαστούν», εμπιστευόμενος τα συμπεράσματα του ιατροδικαστή. Ο εισαγγελέας συνέταξε την έκθεσή του με βάση τις καταθέσεις του προϊσταμένου της μονάδας ΕΚΑΜ και ενός σωφρονιστικού αξιωματούχου, την έκθεση του ιατροδικαστή και τα συμπεράσματα του ανώτερου αξιωματικού της αστυνομίας, ο οποίος πραγματοποίησε την ένορκη διοικητική έρευνα.

99.- Το Δικαστήριο σημειώνει ότι ο ανώτερος αξιωματικός της αστυνομίας και ο εισαγγελέας δεν προχώρησαν σε βάθος την έρευνά τους, μολονότι βρεθήκαν ενώπιον αντιφατικών δηλώσεων : αφ' ενός, εκείνων του διευθυντή των φυλακών, ο οποίος υποστήριζε ότι ούτε αυτός ούτε ο παριστάμενος εισαγγελέας, ούτε ο Διευθυντής της Αστυνομίας των Γρεβενών, ούτε οι άλλοι παρόντες αστυνομικοί είχαν παρατηρήσει τη χρήση αυτής της συσκευής, αφ' ετέρου, οι καταθέσεις ορισμένων αστυνομικών, οι οποίοι επιβεβαίωναν ότι έκαναν περιορισμένη χρήση των «tasers» για περίπου δύο δευτερόλεπτα. Από την άποψη αυτή, το Δικαστήριο σημειώνει ότι οι αρχές δεν ικανοποίησαν το αίτημα των εκπροσώπων των προσφευγόντων να λάβουν αντίγραφο της κασέτας που περιλαμβάνει οπτικοακουστικό υλικό των φυλακών κατά την ημέρα της έρευνας. Επομένως, δεν διασφαλίστηκε το δικαίωμα της αποτελεσματικής συμμετοχής των προσφευγόντων στην έρευνα.

ii) Ταχύς χαρακτήρας της έρευνας

100.- Όσον αφορά την ταχεία διεξαγωγή της έρευνας, το Πρωτοδικείο διαπιστώνει, κατ' αρχήν, ότι οι αρχές δεν ενήργησαν αμέσως μόλις τους επισημάνθηκε το θέμα της κακομεταχειρίσεως, αφ' ενός από τις από 13 και 18 Απριλίου 2013 όταν έγιναν οι καταγγελίες των κρατουμένων (παράγραφοι 12 και 16 ανωτέρω), αφ' ετέρου από την κινητοποίηση των βουλευτών και του Υπουργού Δικαιοσύνης, οι οποίοι μετέβησαν στις φυλακές τις ημέρες που ακολούθησαν την έρευνα και έκαναν δηλώσεις στον Τύπο (βλ. παράγραφο 15 ανωτέρω).

101.- Το Δικαστήριο σημειώνει, επίσης, ότι την 18^η Ιουλίου 2013, η εκπρόσωπος των προσφευγόντων ζήτησε από τον εισαγγελέα να ενεργήσει και να λάβει όλα τα απαιτούμενα μέτρα για την συλλογή και διατήρηση όλων των αποδεικτικών στοιχείων (προαναφερόμενη παράγραφος 24). Την 7^η Αυγούστου 2013, οι προσφεύγοντες, μέσω της εκπροσώπου τους, υπέβαλαν καταγγελία στον εισαγγελέα σχετικά με την αδράνεια των αρχών (προαναφερόμενη παρ. 26). Μόλις την 31^η

Οκτωβρίου 2013 ότι ο διευθυντής των φυλακών εξετάσθηκε στο πλαίσιο της έρευνας (προαναφερόμενη παράγραφος 27). Την 12^η Φεβρουαρίου 2014, τέσσερις βουλευτές ξεκίνησαν διαδικασία κοινοβουλευτικού ελέγχου σχετικά με την αναποτελεσματικότητα της έρευνας (προαναφερομένη παράγραφος 28). Ενώ την 15^η Μαρτίου 2014 ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών ζήτησε από την Αστυνομική Διεύθυνση Δυτικής Μακεδονίας την διεξαγωγή ένορκης διοικητικής εξέτασης, η οποία όρισε ανώτερο αξιωματικό για την διεξαγωγή της μόλις την 28^η Αυγούστου 2014. Ο τελευταίος υπέβαλε την έκθεσή του στην 8η Οκτωβρίου 2014 (προαναφερόμενες παράγραφοι 29 έως 30). Τέλος, την 10^η Δεκεμβρίου 2014, ο εισαγγελέας εφετών της Δυτικής Μακεδονίας αποφάσισε να θέσει την υπόθεση στο αρχείο, ακολουθώντας την πρόταση του εισαγγελέως πλημμελειοδικών ο οποίος είχε ολοκληρώσει την έκθεσή του την 24^η Νοεμβρίου 2014 (προαναφερόμενες παράγραφοι 36 - 37 ανωτέρω).

102.- Παρήλθαν, συνεπώς, είκοσι μήνες περίπου μεταξύ της καταγγελίας των προσφευγόντων και της ημερομηνίας κατά την οποία οι αρχές αρχειοθέτησαν την υπόθεση χωρίς να δοθεί συνέχεια. Υπό τις περιστάσεις αυτές, το Δικαστήριο εκτιμά ότι οι αρχές δεν εκπλήρωσαν την υποχρέωσή τους βάσει του άρθρου 3 να διεξάγουν την έρευνά τους με επιμέλεια και ταχύτητα (βλ., *mutatis mutandis*, *Lolayev κατά Ρωσίας*, υπ' αριθμόν 58040/08, παρ. 84, 15 Ιανουαρίου 2015, *Aleksey Borisov κατά Ρωσίας*, υπ' αριθμόν 12008/06, § 54, 16 Ιουλίου 2015).

iii) Ανεξαρτησία των υπευθύνων για την έρευνα αρχών.

103.- Όσον αφορά την απαίτηση ανεξαρτησίας των αρχών έρευνας, το Δικαστήριο επισημαίνει εξ' αρχής ότι η έρευνα ανατέθηκε σε μέλος της Εισαγγελίας Πλημμελειοδικών των Γρεβενών. Ωστόσο, οι εισαγγελείς αυτού του δικαστηρίου είναι, επίσης, οι επιβλέποντες εισαγγελείς των Φυλακών Γρεβενών και ένας από αυτούς ήταν, επίσης, παρών κατά την έρευνα της 13^{ης} Απριλίου 2013.

104.- Εκτός από αυτή την λειτουργική εγγύτητα, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι ο εισαγγελέας που διεξήγαγε την έρευνα ήταν προκατειλημμένος έναντι των προσφευγόντων : όχι μόνο αρνήθηκε να παράσχει στην εκπρόσωπο των προσφευγόντων αντίγραφο της κασέτας με οπτικοακουστικό υλικό από τις κάμερες των φυλακών, αλλά εκτίμησε ότι τα μέλη των ΕΚΑΜ είχαν ενεργήσει σύμφωνα με τις αρχές της νομιμότητας, της αναλογικότητας και της επιείκειας και χωρίς να κάνουν δυσανάλογη χρήση βίας, λαμβάνοντας υπ' όψιν τις συνθήκες υπό τις οποίες διεξήχθη η έρευνα (εξαγριωμένοι κρατούμενοι, η πλειοψηφία των οποίων ήταν οπλισμένοι με αυτοσχέδια μαχαίρια) (προαναφερόμενη παράγραφος 36). Ωστόσο, την 13^η Απριλίου 2013, μόνο ένα μαχαίρι βρέθηκε στα κελιά που εξετάστηκαν (προαναφερόμενη παράγραφος 10).

105.- Τέλος, πρέπει να διαπιστωθεί ότι ο εισαγγελέας κίνησε επίσης έρευνα κατά των εμπλεκομένων κρατουμένων για «αντίσταση και επίθεση κατά αστυνομικών». Η υπόθεση τέθηκε στο αρχείο εν συνεχεία με το αιτιολογικό ότι οι δράστες αυτών των αδικημάτων δεν δύνανται να αναγνωρισθούν και, συνεπώς, δεν ήταν δυνατό να ολοκληρωθεί η διεξαγωγή προκαταρκτικής έρευνας ή ανάκρισης (προαναφερομένη παράγραφος 25). Ωστόσο, όπως και οι προσφεύγοντες, το Δικαστήριο θεωρεί αυτήν την έρευνα και αρχειοθέτηση της υποθέσεως απόπειρα εκφοβισμού των προσφευγόντων, διότι η ταυτότητα όσων αρνήθηκαν να συνεργασθούν κατά την έρευνα ήταν γνωστή στις αρχές των φυλακών.

106.- Κατά τη γνώμη του Δικαστηρίου, δεν διεξήχθη ανεξάρτητη έρευνα σχετικά με τους ισχυρισμούς περί κακομεταχείρισης των προσφευγόντων.

iv) Αποτελεσματικότητα των υπαρχόντων προσφυγών

107.- Το Δικαστήριο σημειώνει ότι οι προσφεύγοντες άσκησαν την προβλεπόμενη στο άρθρο 572 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας προσφυγή που προβλέπεται από το άρθρο 6 του Σωφρονιστικού Κώδικα και το άρθρο 31 του Εσωτερικού Κανονισμού των Ιδρυμάτων Κράτησης,

τα οποία αναφέρονται από την Κυβέρνηση, οι οποίες είναι της ίδιας μορφής με εκείνη που προβλέπεται στο προαναφερόμενο άρθρο 572. Λαμβάνοντας υπ όψιν τους λόγους για τους οποίους διαπίστωσε παραβίαση του άρθρου 3 όσον αφορά τις διαδικαστικές πτυχές, το Δικαστήριο θεωρεί ότι, υπό τις παρούσες περιστάσεις, οι εν λόγω προσφυγές δεν δύνανται να θεωρηθούν αποτελεσματικές.

108.- Τέλος, όσον αφορά την αγωγή αποζημίωσης βάσει του άρθρου 105 του Εισαγωγικού Νόμου Αστικού Κώδικα που αναφέρεται από την Κυβέρνηση, το Δικαστήριο σημειώνει ότι το άρθρο αυτό εφαρμόζεται μόνο στην περίπτωση ζημιών προκαλούμενων από παράνομες πράξεις κρατικών οργάνων κατά την άσκηση δημόσιας εξουσίας. Εν προκειμένω, όμως, οι περιστάσεις της έρευνας αποτέλεσαν αντικείμενο ένορκης διοικητικής εξέτασης, η οποία δεν διαπίστωσε παράνομη πράξη ή παράλειψη από την πλευρά των αστυνομικών δυνάμεων (προαναφερόμενες παράγραφοι 35 – 37). Υπό τις συνθήκες αυτές, το Δικαστήριο εκτιμά ότι αγωγή στηριζόμενη στο προαναφερόμενο άρθρο 105 δεν θα μπορούσε να έχει πραγματικές πιθανότητες επιτυχίας. Επιπλέον, το Δικαστήριο έχει ήδη βεβαιώσει ότι η υποχρέωση δυνάμει του άρθρου 3 ενός Κράτους να διεξάγει έρευνα δυναμένη να οδηγήσει στην αναγνώριση και την τιμωρία εκείνων που ευθύνονται για κακομεταχείριση θα ήταν αναποτελεσματική, εάν, επί αιτήματος ερειδομένου στο άρθρο αυτό, ο προσφεύγων ήταν υποχρεωμένος να εξαντλήσει ένδικο μέσο, το οποίο δύναται να οδηγήσει μόνο στην χορήγηση αποζημιώσεως (*Okkah κατά Τουρκίας*, υπ' αριθμόν 52067/99, § 58, ΕΔΔΑ 2006- XII (αποσπάσματα), *Taymuskhanov κατά Ρωσίας*, υπ' αριθμόν 11528/07, § 75, 16 Δεκεμβρίου 2010, *Zontul κατά Ελλάδος*, υπ' αριθμόν 12294/07, § 73, 17 Ιανουαρίου 2012).

ν) Συμπέρασμα

109.- Εν' όψει των προαναφερθέντων ελλείψεων των ελληνικών αρχών, το Δικαστήριο θεωρεί ότι η διεξαχθείσα έρευνα σχετικά με τους

ισχυρισμούς περί κακομεταχειρίσεως των προσφευγόντων δεν ήταν ούτε διεξοδική, ούτε ταχεία, ούτε ανεξάρτητη. Η διαπίστωση αυτή ενισχύει τις επανειλημμένες επικρίσεις της CPT αναφορικά με τις ανεπάρκειες των ερευνών που διεξάγονται από δικαστικές και αστυνομικές αρχές στους ισχυρισμούς για αστυνομική βία στην Ελλάδα (προαναφερόμενες παράγραφοι 44 - 45).

110.- Το Δικαστήριο απορρίπτει, συνεπώς, την αρχική ένσταση της Κυβερνήσεως περί μη εξαντλήσεως των εσωτερικών ενδίκων μέσων και καταλήγει ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 3 στο διαδικαστικό της σκέλος στην περίπτωση των προσφευγόντων Χαραλαμπίδη, Gobo, Καλκετινίδη, Murati, Petrov, Starova, Aliaj, Deda, Durma, Kasa και Perdoda. Καταλήγει, επίσης, στο συμπέρασμα ότι δεν υπήρξε παραβίαση της ίδιας διατάξεως αναφορικά με τους άλλους προσφεύγοντες (προαναφερόμενη παράγραφο 80).

IV.- ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΝΑΦΕΡΘΕΙΣΑ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 13 ΣΕ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 3 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

111.- Οι προσφεύγοντες, επικαλούμενοι το άρθρο 13 της Συμβάσεως, διαμαρτύρονται ότι δεν διέθεταν αποτελεσματικό ένδικο μέσο, το οποίο τους επέτρεπε να αναγνωρίσουν τους υπευθύνους των κακομεταχειρίσεων, ώστε να λογοδοτήσουν για τις πράξεις τους.

A.- Όσον αφορά τους προσφεύγοντες Χαραλαμπίδη, Gobo, Καλκετινίδη, Murati, Petrov, Starova, Aliaj, Deda, Durma, Kasa και Perdoda

112.- Διαπιστώνοντας ότι το προαναφερθέν παράπονο δεν είναι προδήλως αβάσιμο υπό την έννοια του άρθρου 35 § 3 (α) της Συμβάσεως και ότι δεν προσκρούει σε άλλο λόγο απαραδέκτου, το Δικαστήριο το κηρύσσει παραδεκτό. Εντούτοις, λαμβάνοντας υπ' όψιν το

συμπέρασμά του στις προαναφερόμενες παραγράφους 109 – 110, το Δικαστήριο δεν θεωρεί απαραίτητο να το εξετάσει.

B.- Όσον αφορά τους προσφεύγοντες Κωνσταντινόπουλο, Baku, Xaka, Hysa, Beiko, Cerepi, Himaj, Buluko - Megi, Cela και Shtypalli

113.- Το Δικαστήριο παρατηρεί ότι το Άρθρο 13 της Συμβάσεως, το οποίο εγγυάται τη διαθεσιμότητα σε εθνικό επίπεδο προσφυγής για την εφαρμογή της ουσίας των δικαιωμάτων και των ελευθεριών που ορίζονται στη Σύμβαση, απαιτεί εσωτερικό ένδικο μέσο, το οποίο επιτρέπει στην αρμόδια εθνική αρχή να εξετάσει το περιεχόμενο « υπερασπίσιμης αξίωσης», το οποίο στηρίζεται στην Σύμβαση και να προσφέρει την κατάλληλη αποκατάσταση (βλέπε, μεταξύ άλλων, *El-Masri κατά της πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας* ([GC], αριθ. 39630 / 09, § 255, ΕΔΔΑ 2012). Εν προκειμένω, το Δικαστήριο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι προαναφερθέντες προσφεύγοντες δεν είχαν «υπερασπίσιμη αξίωση» υπό την έννοια του άρθρου 3 της Συμβάσεως (προαναφερόμενη παράγραφος 80). Συνεπώς, το παράπονο βάσει του άρθρου 13 της Συμβάσεως είναι ασυμβίβαστο *ratione materiae* με τις διατάξεις της Συμβάσεως και πρέπει να απορριφθεί κατ' εφαρμογήν του άρθρου 35 παρ. 3 (α) και 4 της Συμβάσεως.

V.- ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΝΑΦΕΡΘΕΙΣΑ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 14 ΣΕ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 3 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

114.- Με βάση το άρθρο 3, σε συνδυασμό με το άρθρο 14, οι προσφεύγοντες παραπονούνται ότι αυτοί οι οποίοι ήταν αλλοδαποί ανάμεσά τους, υπήρξαν θύματα λεκτικής κακοποιήσεως κατά τη διάρκεια του συμβάντος της 13^{ης} Απριλίου 2013 από τις αστυνομικές δυνάμεις, λόγω της εθνικότητάς τους, και ότι οι αρχές δεν κατάφεραν να διαπιστώσουν εάν φυλετικοί λόγοι έπαιξαν ρόλο κατά το συμβάν.

115.- Το Δικαστήριο επισημαίνει ότι τίποτε στο φάκελο δεν καταδεικνύει ότι υπήρξαν ρατσιστικά σχόλια σχετικά με τους μη Έλληνες προσφεύγοντες και ότι στις από 13 και 18 Απριλίου και 18 Ιουλίου 2013 καταγγελίες τους δεν υπάρχει τέτοια αναφορά.

116.- Προκύπτει ότι η αιτίαση αυτή πρέπει να κηρυχθεί απαράδεκτη ως προδήλως αβάσιμη, σύμφωνα με το άρθρο 35 παρ. 1 και 4 της Συμβάσεως.

V.- ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΝΑΦΕΡΘΕΙΣΑ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 1 ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΥ ΥΠ' ΑΡΙΘΜΟΝ 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

117.- Επικαλούμενοι το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου υπ' αριθμόν 1, οι προσφεύγοντες παραπονούνται ότι, κατά την έρευνα της 13^{ης} Απριλίου 2013, οι αστυνομικές αρχές προκάλεσαν ζημίες ή κατέστρεψαν πολλά από τα προσωπικά τους αντικείμενα.

118.- Λαμβάνοντας υπ' όψιν τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης, τους ισχυρισμούς των διαδίκων και τα συμπεράσματα, που διατυπώθηκαν βάσει του άρθρου 3 της Συμβάσεως, το Δικαστήριο εκτιμά ότι εξέτασε τα κύρια νομικά ζητήματα που θέτει η παρούσα προσφυγή. Και ότι δεν υπάρχει λόγος να αποφανθεί ξεχωριστά για το προαναφερθέν παράπονο (βλ., μεταξύ άλλων, *Kamil Uzun κατά Τουρκίας*, υπ' αριθμόν 37410/97, § 64, 10 Μαΐου 2007, *Arges College of Legal Advisers κατά Ρουμανίας*, υπ' αριθμόν 2162/05, § 47, 8 Μαρτίου 2011, *Women On Waves και άλλοι κατά Πορτογαλίας*, υπ' αριθμόν 31276/05, § 47, 3 Φεβρουαρίου 2009, *Velcea και Mazâre κατά Ρουμανίας*, υπ' αριθμόν 64301/01, § 138, 1^η Δεκεμβρίου 2009, *Villa κατά Ιταλίας*, υπ' αριθμόν 19675/06, § 55, 20 Απριλίου 2010, *Ahmet Yildirim κατά Τουρκίας*, υπ' αριθμόν 3111/10, § 72, ΕΔΔΑ 2012, *Mehmet Hatip Dicle κατά Τουρκίας*, υπ' αριθμόν 9858/04, § 41, 15 Οκτωβρίου 2013, *Centre de ressources juridiques au nom de Valentin Câmpeanu*, ανωτέρω, § 156).

VII. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

119.- Σύμφωνα με το άρθρο 41 της Συμβάσεως :

« Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της και αν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλόμενου Μέρους δεν επιτρέπει παρά μόνο ατελή εξάλειψη των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εφόσον είναι αναγκαίο, στον παθόντα δίκαιη ικανοποίηση ».

A.- Ζημία

120.- Οι προσφεύγοντες διεκδικούν, κατ' αρχήν, ορισμένα ποσά για την υλική ζημία που θεωρούν ότι υπέστησαν. Ορισμένοι ζητούν συγκεκριμένα ποσά που βασίζονται σε καταλόγους κατεστραμμένων αντικειμένων. Άλλοι ζητούν συμβολικό ποσό 100 ευρώ (EUR), επειδή δηλώνουν ότι αδυνατούν να καταρτίσουν ακριβή κατάλογο των αντικειμένων που τους ανήκαν. Οι προσφεύγοντες ζητούν, επιπλέον, 68.000 ευρώ έκαστος για την ηθική βλάβη, την οποία υπέστησαν λόγω των παραβάσεων των άρθρων 3 (υλική και διαδικαστική πτυχή), 3 και εν συνδυασμό 13 και 1 του Πρωτοκόλλου υπ' αριθμόν 1. Ζήτησαν την άμεση καταβολή των ποσών αυτών στον τραπεζικό λογαριασμό που υποδεικνύει ο εκπρόσωπός τους.

121.- Η κυβέρνηση καλεί το Δικαστήριο να απορρίψει τα αιτήματα των προσφευγόντων για υλική ζημία, διότι οι προσφεύγοντες δεν εξήντησαν τα εσωτερικά ένδικα μέσα, και ειδικότερα την αγωγή αποζημιώσεως, η οποία προβλέπεται από το άρθρο 105 του Εισαγωγικού Νόμου Αστικού Κώδικα. Όσον αφορά τις αξιώσεις για ηθική βλάβη, τα αιτούμενα ποσά είναι υπερβολικά, ιδίως εν' όψει της τρέχουσας συγκυρίας στην Ελλάδα και της σοβαρής οικονομικής κρίσεως που αντιμετωπίζει από το 2010. Η διαπίστωση παραβιάσεως θα αποτελούσε ικανοποιητική ικανοποίηση για το σκοπό αυτό. Η Κυβέρνηση καλεί,

επίσης, το Δικαστήριο να απορρίψει το αίτημα των προσφευγόντων για την άμεση καταβολή στον εκπρόσωπο των προσφευγόντων των αποζημιώσεων, που θα επιδικάσει ενδεχομένως στους προσφεύγοντες.

122.- Το Δικαστήριο επισημαίνει ότι διαπίστωσε την παραβίαση του άρθρου 3 μόνο όσον αφορά τους προσφεύγοντες Χαραλαμπίδη, Gobo, Καλκετινίδη, Murati, Petrov, Starova, Xhollo, Aliaj, Deda, Durma, Kasa και Perdoda και έκρινε ότι δεν υπήρχε λόγος να εξεταστεί το παράπονο, το οποίο στηρίζεται στο άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου υπ' αριθμόν 1. Εκτιμά ότι οι προσφεύγοντες υπέστησαν συγκεκριμένη ηθική βλάβη, η οποία δεν δύναται να αποκατασταθεί από τις απλές διαπιστώσεις της παραβιάσεως, η οποία αναφέρεται στην παρούσα απόφαση.

123.- Υπό τις συνθήκες αυτές, λαμβανομένων υπ' όψιν όλων των στοιχείων που έχει στη διάθεσή του και αποφασίζοντας κατά δίκαιη κρίση, όπως απαιτεί το άρθρο 41 της Συμβάσεως, χορηγεί εις έκαστον των προσφευγόντων Χαραλαμπίδη, Gobo, Καλκετινίδη, Murati, Petrov, Starova, Aliaj, Deda, Durma, Kasa και Perdoda το ποσό των 10.000 ευρώ για ηθική βλάβη.

Β. Δικαστικά έξοδα

124.- Οι προσφεύγοντες ζητούν, επίσης, 1.000 ευρώ έκαστος για δικαστικά έξοδα ενώπιον του Δικαστηρίου, τα οποία θα καταβληθούν απευθείας στον τραπεζικό λογαριασμό που υποδεικνύει η εκπρόσωπός τους. Προς υποστήριξη της αξιώσεώς τους, επισημαίνουν ότι, σύμφωνα με τη σχετική εθνική νομοθεσία, η ελάχιστη αμοιβή, την οποία δύναται να αξιώσει δικηγόρος για εργασία πραγματοποιηθείσα εκτός της αιθούσης του δικαστηρίου είναι 98 ευρώ ανά ώρα.

125.- Η Κυβέρνηση ανταπάντησε ότι η ερμηνεία της σχετικής εσωτερικής νομοθεσίας από τους προσφεύγοντες ήταν εσφαλμένη. Επισημαίνει ότι, ελλείψει συμφωνίας συναφθείσης μεταξύ του δικηγόρου και του πελάτη του, η νόμιμη αμοιβή δικηγόρου για την εργασία του,

συμπεριλαμβανομένης της παροχής νομικών συμβουλών, ανέρχεται στο ποσό των 80 ευρώ ανά ώρα. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι τα απαιτούμενα ποσά είναι υπερβολικά, ιδίως εν' όψει του γεγονότος ότι οι προσφυγές είχαν κοινή πραγματική και νομική βάση και ότι οι προσφεύγοντες είχαν υποβάλει κοινές παρατηρήσεις.

126.- Το Δικαστήριο επισημαίνει ότι, σύμφωνα με το άρθρο 41 της Συμβάσεως, επιστρέφει μόνο τα έξοδα τα οποία αποδεικνύονται ότι πραγματοποιήθηκαν στην πραγματικότητα, ότι ανταποκρίνονται σε ανάγκη και ότι ανέρχονται σε λογικό ποσό. Επιπλέον, το άρθρο 60 παράγραφος 2 του Κανονισμού προβλέπει ότι οποιαδήποτε αξίωση, η οποία υποβάλλεται δυνάμει του άρθρου 41 της Συμβάσεως πρέπει να υπολογίζεται, να κατανέμεται ανά κατηγορία και να συνοδεύεται από τα απαραίτητα δικαιολογητικά έγγραφα, ελλείψει των οποίων το Δικαστήριο δύναται να απορρίψει την αξίωση, εν όλω ή εν μέρει (βλ., για παράδειγμα, *Cumrânâ et Mazâre κατά Ρουμανίας*, υπ' αριθμόν 33348/96, § 133, 17 Δεκεμβρίου 2004).

127.- Εν προκειμένω, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι οι προσφεύγοντες δεν ανέλυσαν τα έξοδα, των οποίων ζητούν την επιστροφή, αλλά δεν αμφιβάλλει ότι, με την κατάθεση της προσφυγής και την υποβολή παρατηρήσεων, η εκπρόσωπος των προσφευγόντων τους παρέσχε την απαραίτητη νομική συνδρομή (βλ., μεταξύ άλλων, *Adiele και άλλοι κατά Ελλάδος*, υπ' αριθμόν 29769/13, § 68, 25 Φεβρουαρίου 2016). Ως εκ τούτου, θεωρεί εύλογο να τους χορηγήσει από κοινού το ποσό των 1.500 ευρώ για τον λόγο αυτό. Το ποσό αυτό θα καταβληθεί απευθείας στον τραπεζικό λογαριασμό που υποδεικνύει η εκπρόσωπός τους.

Γ.- Τόκοι υπερημερίας

128.- Το Δικαστήριο κρίνει κατάλληλο να βασίσει τα επιτόκια των τόκων υπερημερίας στο οριακό επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, αυξημένο κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

**ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ,
ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΟΜΟΦΩΝΩΣ**

1. *Αποφασίζει* να συνεκδικάσει τις προσφυγές
2. *Κηρύττει* την υπ' αριθμόν 30984/15 προσφυγή καθ' όσον αφορά τον προσφεύγοντα Nikolla XHOLLO απαράδεκτη ως μη συμβατή *ratione personae* με τις διατάξεις της Συμβάσεως
3. *Αποφασίζει* να συνεκδικάσει επί της ουσίας την ένσταση της Κυβερνήσεως σχετικά με τη μη εξάντληση των εσωτερικών ενδίκων μέσων και την απορρίπτει, αφού εξέτασε το βάσιμο του παραπόνου ερευνωμένου υπό το πρίσμα της διαδικαστικής όψης του άρθρου 3 της Συμβάσεως.
4. *Κηρύττει* παραδεκτά τα παράπονα, που ερείδονται στο άρθρο 3 (υλική και διαδικαστική πτυχή) και το άρθρο 13 εν συνδυασμό με το άρθρο 3 και το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου υπ' αριθμόν 1, ενώ το υπόλοιπο των προσφυγών απαράδεκτο.
5. *Κηρύττει* τα παράπονα που ερείδονται στο άρθρο 3 εν συνδυασμό με το άρθρο 14 σε σχέση με το σύνολο των προσφευγόντων καθώς και τα παράπονα που ερείδονται στο άρθρο 3 εν συνδυασμό με το άρθρο 13 όσον αφορά τους προσφεύγοντες Κωνσταντινόπουλο, Baku, Xaka, Hysa, Beiko, Cerepi, Himaj, Buluko - Megi, Cela και Shtypalli απαράδεκτα.
6. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 3 της Συμβάσεως στο υλικό της μέρος για την κακομεταχείριση που υπέστησαν οι προσφεύγοντες Χαραλαμπίδης, Gobo, Καλκετινίδης, Murati, Petrov, Starova, Aliaj, Deda, Durma, Kasa και Perdoda

7. *Αποφαίνεται* ότι δεν υπήρξε παραβίαση του άρθρου 3 της Συμβάσεως της στο υλικό της μέρος στην περίπτωση των προσφευγόντων Κωνσταντινόπουλου, Baku, Xaka, Hysa, Beiko, Cerepi, Himaj, Buluko - Megi, Cela και Shtypalli
8. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 3 της Συμβάσεως στο διαδικαστικό της μέρος στην περίπτωση των προσφευγόντων Χαραλαμπίδη, Gobo, Καλκετινίδη, Murati, Petrov, Starova, Aliaj, Deda, Durma, Kasa και Perdoda
9. *Αναφέρει* ότι δεν υπήρξε παραβίαση του άρθρου 3 της Συμβάσεως στο διαδικαστικό της μέρος στην περίπτωση των προσφευγόντων Κωνσταντινόπουλου, Baku, Xaka, Hysa, Beiko, Cerepi, Himaj, Buluko - Megi, Cela και Shtypalli
10. *Αποφαίνεται* ότι δεν υφίσταται λόγος να αποφανθεί επί του παραπόνου ΠΟΥ ΕΡΕΙΔΕΤΑΙ ΣΤΟ άρθρο 13 της Συμβάσεως εν συνδυασμό με το άρθρο 3 της Συμβάσεως αναφορικά με τους προσφεύγοντες Χαραλαμπίδη, Gobo, Καλκετινίδη, Murati, Petrov, Starova, Aliaj, Deda, Durma, Kasa και Perdoda
11. *Αποφαίνεται* ότι δεν υφίσταται λόγος να εξετάσει το παραδεκτό και το βάσιμο του παραπόνου που ερείδεται στο άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου υπ' αριθμόν 1.
12. *Αποφαίνεται* :
 - i. Ότι το Εναγόμενο Κράτος πρέπει να καταβάλλει εντός τριών μηνών από την ημερομηνία κατά την οποία η απόφαση καταστεί οριστική σύμφωνα με το άρθρο 44 § 2 της Συμβάσεως τα ακόλουθα ποσά :
 1. Εις έκαστον των προσφευγόντων Χαραλαμπίδη, Gobo, Καλκετινίδη, Murati, Petrov, Starova, Aliaj, Deda, Durma, Kasa και Perdoda το ποσό των 10.000 € (δέκα χιλιάδων ευρώ), πλέον οποιουδήποτε ποσού ήθελε οφείλεται ως φόρος, για ηθική ζημία

2. Από κοινού στους προαναφερομένους προσφεύγοντες το ποσό των 1.500 € (χιλίων πεντακοσίων ευρώ), πλέον οποιουδήποτε ποσού ήθελε οφείλεται ως φόρος, για δικαστικά έξοδα, να κατατεθεί απευθείας στον τραπεζικό λογαριασμό, ο οποίος υποδεικνύεται από την δικηγόρο τους
- ii. Ότι από την λήξη της εν λόγω προθεσμίας και μέχρι την καταβολή, το ποσό αυτό θα αυξηθεί με απλό επιτόκιο ίσο με το οριακό επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, που εφαρμόζεται κατά την περίοδο αυτή, αυξημένο κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.
13. *Απορρίπτει* την αίτηση δίκαιης ικανοποίησης για το επιπλέον.

Συνετάγη στα γαλλικά, μετά κοινοποιήθηκε εγγράφως την 22^α Νοεμβρίου 2018, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του Κανονισμού του Δικαστηρίου.

Abel Campos
Γραμματέας

Ksenija Turkovic
Πρόεδρος

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΕΥΓΟΝΤΩΝ
ΠΡΟΣΦΥΓΗ ΥΠ' ΑΡΙΘΜΟΝ 29543/15

1. Βασίλειος ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΠΟΥΛΟΣ, Έλληνας υπήκοος, γεννηθείς το 1961
2. Kastriot BAKU, Αλβανός υπήκοος, γεννηθείς το 1987
3. Leonard BEIKO, Αλβανός υπήκοος, γεννηθείς το 1968
4. Banush CEREPi, Αλβανός υπήκοος, γεννηθείς το 1986
5. Σιρτάκης ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΔΗΣ, Έλληνας υπήκοος, γεννηθείς το 1974
6. Adrian GOBO, Αλβανός υπήκοος, γεννηθείς το 1984
7. Fation HIMAJ, Αλβανός υπήκοος, γεννηθείς το 1983
8. Κωνσταντίνος ΚΑΛΚΕΤΙΝΙΔΗΣ, Έλληνας υπήκοος, γεννηθείς το 1974
9. Blerim MURATI, Αλβανός υπήκοος, γεννηθείς το 1985
10. Anatoli PETROV, Βούλγαρος υπήκοος, γεννηθείς το 1973
11. Ilirjan STAROVA, Αλβανός υπήκοος, γεννηθείς το 1982
12. Nuri XAKA, Αλβανός υπήκοος, γεννηθείς το 1978

ΠΡΟΣΦΥΓΗ ΥΠ' ΑΡΙΘΜΟΝ 30984/15

1. Nikolla XHOLLO, Αλβανός υπήκοος, γεννηθείς το 1963
2. Arben ALIAJ, Αλβανός υπήκοος, γεννηθείς το 1983
3. Julian – Adrian BULUKO – MEGI, Αλβανός υπήκοος, γεννηθείς το 1979
4. Florian CELA, Αλβανός υπήκοος, γεννηθείς το 1982
5. Ludovik DEDA, Αλβανός υπήκοος, γεννηθείς το 1974
6. Ali – Agron DURMA, Αλβανός υπήκοος, γεννηθείς το 1985
7. Baftiar HYSA, Αλβανός υπήκοος, γεννηθείς το 1982
8. Ardjan KASA, Αλβανός υπήκοος, γεννηθείς το 1988
9. Etmond PERDODA, Αλβανός υπήκοος, γεννηθείς το 1983
10. Spartak SHTYPALLI, Αλβανός υπήκοος, γεννηθείς το 1981

Ακριβής μετάφραση του συνημμένου γαλλικού εγγράφου
Μεταφράστρια Ε. Παπαμαύρου